opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 191 (883) | Łódź, Sroda 18 Sierpnia 1926 | פירטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ח אלול תרפ״ו. | Nr. 191 (883)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21. טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24 71

פערקלענערען די שטייערן

פערפיינערען דעם שטייער-אפאראט

זאגט צו אין זיין רעדע פינאנץ-מיניסטער קלארנער.

קראקא, 17 (פאט) היינטיגענאכמיטאג האט אין דער היגער האנדעלס-קאמער אין דער אנוועזענהייט פון פארשטעהער פון דער שטאט מאכט, האנדעלס-קאמער און אנדערע געהאלטען א גרעסערע רעדע דער פינאנץ-מיניסטער קלארנער, וועלכער האט ארומגערעדט די אלגעמיינע לאגע פון דער ווירטשאפט אין לאנד.

דער מלוכה-בודזשעט, האט געזאגט דער מיניסטער, האט לעצטענס דערגרייכט א פולשטענדיגען גלייכגעוויכט, און דאס גיט די מעגליכקייט צו סטאביליזירען אונזער וואלוטע. ווירטשאפטליכע גרונדען וועלען דעצידירען, צי אונזער וואלוטע זאל דערהאלטען ווערען ביי דעם איצטיגען קורס, צי זאל ער געהעכערט ווערען. יעדען פאל דראהט נישט דעם זלאטי קיין וואקלונגען. דער זאפאס פון גאלד און וואלוטעס אין באנק פאלסקי וואקסט פון טאג צו טאג, פון אפריל אן איז דער זאפאס פערדאפעלט געווארען.

דער מיניסטער גלויבט אבער נישט, אז ס׳זאל זיך אין פוילען געפינען א מלוכה-מאן, וועלכער זאל האלטען, אז פאר פוילען איז נישט נויטיג קיין אויסלענדישע הלואה. אויסלענדישע קאפיטאלען וועלען מיר קאנען צוציהען נאר דורך אינוועסטיציע-ארבייטען און פאזיטיווע פינאנץ-רעזולטאטען.

די רעגירונג וועט זיך בעמיהען צו פערפיינערען דעם שטייער-אפאראט און דעם שטייער-סיסטעם. די רעגירונג האט בדעה צו פערקלענערען די שטייערן און די הויפט-הכנסות צו ציהען פון דעם שפירט-מאנאפאל. פון 1. אפריל 1927 וועט דער שפירט-מאנאפאל ווערען איינהייטליך איינגעפיהרט אין גאנץ פוילען.

אויפ׳ן געביט פון אינוועסטיציע וועלען די ערשטע ארבייטען פון דער רעגירונג זיין דאס בויען פון באהן-ליניעס און שאסען. וואס ערשטע געזעץ, וואס וועט אונטערגעשריבען ווערען דורכ׳ן מלוכה-פרעזידענט, וועט זיין א נאוועלע צום געזעץ וועגען אויפבויען די שטעדט.

איינגאנצען אפשאפען די פרעסע-בעגרענצונגען איז איצט נאך אונמעגליך, דאך האט דער מיניסטער פערזיכערט, אז פעסטער צו ווירטשאפטליכע און קולטורעלע רייזעס, וועלען ליבעראל ערלעדיגט ווערען.

צום סוף האט דער מיניסטער צוגעגעבען, אז בדי צו ערמעגליכען די נויטיגע מיטארבייט צווישען דער רעגירונג מיט די ווירטשאפטליכע קרייזען, וועט ער שטרעבען איינצופיהרען איינהייטליכע האנדעלס-קאמערן אין גאנצען לאנד.

פויליש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען אויף א גוטען וועג.

בערלין, 17 (פאט) וואלף ביורא מעלדעט. די פויליש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען, וועלכע ציהען זיך שוין זייט $1\frac{1}{2}$ יאהר, זאלען אפגעלעגט ווערען ביז׳ן סוף סעפטעמבער. די הויפטהאנדלונגען ווערען געפיהרט אויך פון דער פוילישער זייט אין דעם גייסט פון פערשטענדיגונג און האבען שוין געבראכט צו דעם רעזולטאט, אז פוילען געהט שוין איין אויף שטענדיגע צאל-טאריפען. פונדעסטוועגען איז נאך ווייט צו א פולשטענדיגער פערשטענדיגונג צוליב דעם גרויסען פוילישען צאל.

טראגישע קאטאסטראפע אין קוילען-גרובען

5 ארבייטער אומגעקומען.

כעמניק, 17 (ספ.) פרייטאג איז פארגעקומען א קאטאסטראפע אין די היגע קוילען - גרובען, בעת וועלכער ס׳זענען אומגעקומען 5 פערזאן.

בעת די ארבייטער האבען שוין פערלאזט די ארבייט, האט זיך פלוצלינג אראפגערוקט א 30 מעטערדיגע וואנד, וועלכע האט פערשיט 5 ארבייטער. איינעם פון זיי האט זיך איינגעגעבען ארויסצוקריגען זיך פון אונטער דער ערד און ער האט גערופען הילף. באלד נאכדעם איז ער געשטארבען, ווייל ער האט געהאט צובראכען די ביינער פון די הענד, פיס און ריפען.

די קאטאסטראפע איז געשעהן צוליב דעם, וואס די וואנד איז אונטערגעשווענקט געווארען דורך וואסער.

איינקונפטע פון די מלוכה-וועלדער

מיט 5 און א האלבען מיליאן זלאטעס מעהר, ווי מ׳האט פאראויסגעזעהען.

ווארשא, 17 (טעלעפאניש). אין ביודזשעט פון פינאנץ-מיניסטעריום פאר׳ן עדשטען האלבען יאהר זענען די איינקונפטען פון די מלוכה - וועלדער פאראויסגעזעהען-געווארען אויף 16.800.009 זלאטעס.

איצט ווייזט זיך ארויס, אז די איינקונפטען פאר דער צייט זענען געוועזען מיט 5 און א האלבען מיליאן מעהר, ווי ס׳איז געוועזען פאראויסגעזעהען. אין פערגלייך מיט 1925 יאהר זענען די איינקונפטען גרעסער מיט 64 פראצענט.

אמנעסטיע פאר פאליטישע פערברעכער

וועט דערווייל נישט זיין.

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אייער קארעספאנדענט האט היינט געהאט א געשפרעך מיט דעם וויצע-מיניסטער פון יוסטיץ סען. שעניצקי, וועלכער האט ערקלערט פאלגענדעס.

אלע קלאנגען אין צוזאמענהאנג מיט דער אמנעסטיע, וועלכע די רעגירונג זאל ארויסגעבען, זענען נישט ריכטיג, ווייל די רעגירונג איז צו דעם נישט בעפולמעכטיגט, אן אלגעמיינע אמנעסטיע קאן נאר ארויסגעבען דער סיים.

דאס יוסטיץ - מיניסטעריום שטעלט נאר איצט צוזאמען ליסטעס פון פערשידענע פאליטישע פערברעכער, וועלכע זענען שוין אפגעזעסען א טייל פון זייער שטראף. די ליסטעס נעהמען ארום די פערברעכער, וועלכע זענען בעגאנגען זייערע פערברעכענס פאר אפריל 1923 יאהר, דהיינו די, וועלכע זענען געמשפט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט די נאוועמבער-אונרוהען און אויך די, וועלכע זענען בעשטראפט געווארען פון דער צייט פון דער פויליש-סאוויעטישער מלחמה.

די ליסטעס וועלען פארגעשטעלט ווערען צו בענעדיגען דעם מלוכה-פרעזידענט, וועלכער וועט אינדיווידועל בעטראכטען יעדעס פערברעכען.

דער שטרייק אין די ענגלישע קוילען-גרובען זאל ליקווידירט ווערען.

לאנדאן, 17. (פאט) די קאנפערענץ פון קוילען-ארבייטער האט בעפולמעכטיגט דעם אויספיהר-קאמיטעט פון דעם קוילען-ארבייטער-פעראיין זיך צו בעמיהען אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען מיט דעם אינהאבער פון די קוילען-גרובען און מיט דער רעגירונג, כדי צו ליקווידירען דעם איצטיגען שטרייק.

לאנדאן, 17. (פאט) פון נאטינגהעמשיר מעלדעט מען, אז די דארטיגע קוילען-ארבייטער האבען בעשלאסען אנצוהויבען אויף אייגענע אחריות צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט די אינהאבער פון די קוילען-גרובען, וועלכע לייגען פאר צו פערבלייבען ביי די פריהערדיגע שכירות, נאר זיי פאדערן צו פערלענגערן דעם ארבייטס-טאג.

קאנגרעס-פוילען בעקומט 12 טויזענד קילא אתרוגים און לולבים.

מיט׳ן פערטיילען וועלען זיך פערנעהמען די קהלה-פערוואלטונגען.

ווארשא, 17 (טעלעפאניש) נעכטען איז פארגעקומען די ענדגילטיגע פערטיילונג פון טראנספארט אתרוגים און לולבים, וואס וועט די טעג אנקומען קיין פוילען. אין דער קאמיטע פאר איינפיהר ביים האנדעלס - מיניסטעריום איז געקומען צו א הסכם אין די צענטראלע פון סוחרים - פערבאנד האט בעקומען פאר ווארשא און די שטעט פון קאנגרעס-פוילען 12 טויזענד קילאגראם אתרוגים און לולבים.

דער דאזיגער טראנספארט איז פערטיילט געווארען צווישען 34 אימפארטערען און די קהלה - פערוואלטונגען פון פערשידענע שטעט. ספעציעל אכט איז געלעגט געווארען, אז די קהלה - פערוואלטונגען זאלען בעקומען א גרעסערען טייל פונ׳ם טראנספארט, כדי זיי זאלען קאנען רעגולירען די פרייזען און פערהיטען פאר׳ן יקרות פאר די ימים טובים.

אלשאנסקי ארעסטירט?

קראקא, 17 (טעלעפאניש) דער היינטיגער „אילוסטראוואני קוריער צאדזיענני“ ברענגט פאלגענדע סענסאציאנעלע ידיעה פון איהר דאנציגער קארעספאנדענט.

לויט די ידיעות, וואס ס׳האט בעקומען אייער קארעספאנדענט געפינט זיך אין דאנציגער ארעסט אלשאנסקי, וועלכער זאל האבען אויסגעפיהרט אין זיינער צייט דעם אטענטאט אויף דעם געוועזענעם מלוכה-פרעזידענט וואיטשעכאווסקי.

די פרטים זענען פאלגענדע: מיט א פאר חדשים צוריק איז פערהאלטען געווארען אין דאנציג ביי א גנבה א פערזאן, וועלכער האט זיך אפגעזאגט אויפצוגעבען זיינע פערסאנאליען. נאך לאנגע בעמיהונגען האט זיך דער דאנציגער פאליציי איינגעגעבען פעסטצושטעלען לויט פערשידענע סמנים, אז דער ארעסטירטער איז נישט קיין אנדערער, ווי דער אטענטעטער אלשאנסקי.

אלשאנסקי זאגט זיך אפ צו געבען וועלכע ס׳איז ערקלערונגען.

צענטראלער קאאפעראטיוו פאר די יודישע תבואה-עקספארטערען

דער עקספארט-האנדעל מיט תבואה זאל בעגרעניצט ווערען.

נעכטען איז אין דער צענטראלע פון סוחרים-פערבאנד פארגעקומען א זיצונג פון די תבואה-עקספארטערען. אויף דער דאזיגער זיצונג איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען די מיטלען, וואס די יודישע עקספארטערען מוזען אננעהמען, כדי צו פערטיידיגען זייערע אינטערעסען

ס׳איז אנגעוויזען געווארען. אז סיי די רעגירונגס-קרייזען, סיי די פראדוצענטען-ארגאניזאציעס האבען בדעה אויסצונוצען די קאניונקטור און צו העכערען די תבואה-פרייזען. דאס האנדעלס-מיניסטעריום האלט זיך ווייטער ביי זיין פארשלאג צוציהען אויסלענדישע קאפיטאלען און איבערגעבען די תבואה עלעוואטארען די דענישע עקספארטערען און א חוץ דעם מאכען גרויסע פערלייכטערונגען די אויסלענדישע עקספארטערען, מיט פערזיכערען זיי מיט וואגאנען פאר׳ן עקספארט.

אזוי ווי דאס אגראר מיניסטעריום וועט, וואהרשיינליך, צוציהען די קאפיטאלען פון דער יודיש - פראנצויזישער פירמע דרייפוס, ווצט מען דאס מיניסטעריום נישט קאנען אפילו חושד זיין אין אנטיסעמיטיזם.

דערפון וועט אבער דער יודישער תבואה-סוחר אין פוילען ליידען און ער וועט נישט קאנען צו דער געהעריגער צייט בעקומען קיין וואגאנען און דערמיט אויך נישט דערפילען זיינע קאנטראקטען.

דאדורך איז בעשלאסען געווארען צוּ שאפען א צענטראלע פון יודישע עקספארטערען אלס א קאאפעראקטיווע אינסטיטוציע. קודם-כל, וועט דאס אין הסכם זיין מיט דער פאדערונג פונ׳ם אגראר - מיניסטער און דאן וועט דאס ערמעגליכען די יודישע סוחרים צו פיהרען א לעגאלען תבואה-האנדעל.

בעזונדער וועט דאס נויטיג זיין דאן, ווען אין פוילען וועט איינגעפיהרט ווערען א רעגלאמענטאציע, ד. ה. א בעגרענצונג פון תבואה-האנדעל. און אזעלכע בעגרענצונגען זאלען איינגעפיהרט ווערען נאר בעת׳ן קומענדיגען ווירטשאפטליכען יאהר.

וועגען פערלענגערען די האַנדעלס־שעהן.

געזעץ־פּראָיעקט פון אַרבייטס־מיניסטעריום.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דאָס אַרבייטס־מיניסטעריום האָט נאָכ'ן אויסהערען די מיינונגען פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראייניגען פון האַנדעלס־אָנגעשטעלטע אַויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט וועגען פערלענגערען די אַרבייטס־שעה'ן אין פערשידענע אינטערנעהמונגען.

די וויכטיגסטע פונקטען פון דעם פּראָיעקט זענען נוגע די שפּייז־געוועלבער און די פלייש־יאַטקעס. די לעצטע וועלען קאָנען אָפען זיין 12 שעה אין מעת־לעת, פריזיער־אַנשטאַלטען און שפּייז־געוועלבער 10 שעה.

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט זאָל האָבען דאָס רעכט צו פערלענגערען אויף 2 שעה די אַרבייטס־צייט אין די פריזיער־אַנשטאַלטען אין משך פון 20 טאָג אין יאָהר.

וואָס נוגע די האַנדעלס־צייט אום זונטאָג ווען די אַדמיניסטראַטיווע־מאַכט קאָנען ערלויבען אָפען צו האַלטען די שפּייז־געוועלבער און די בלומען־געשעפטען פון 7 ביז 10 פריה, אין משך פון די זומער־חדשים וועלען פון דעם אויך קענען געניסען די פלייש־יאַטקעס.

די ערלויבענישען וועלען אַרויסגעבען אין קלענערע שטעדט די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט פון דער 1־טער אינסטאַנץ, אין די שטעדט מיט מעהר ווי 100 טויזענד איינוואוינער (למשל לאָדז) די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט פון 2־טער אינסטאַנץ אין פערשטענדיגונג מיט די אַרבייטס־אינספּעקטאָראַטען. ווייטער זאָל ערלויבט־ווערען אָפען צו האַלטען די טאַבאַק־געשעפטען פון 7 ביז 10 אין אָווענד, דער גאַסען־פערקויף פון פערשידענע בראַנזשעס זאָל אויך ערלויבט ווערען אין די זעלבע שעה'ן.

א מיניסטער, — נישט מיניסטער.

צי וועט מיניסטער קלאַרנער אַראָפּ אין דימיסיע?

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נישט קוקענדיג אויף דער הכחשה פון מיניסטאָרען־ראַט, אַז דער פינאַנץ־מיניסטער קלאַרנער זאָל פערבלייבען אויף זיין אָרט, האַלטען זיך דאָך אין די פּאָליטישע קרייזען שטאַרק די קלאַנגען, אַז די וואָך זאָל קלאַרנער אַראָפּ אין דימיסיע.

דזשאָינט־פאָרשטעהער ביים פאָלקס־קאָמיסאַר סמידאָוויטש.

מאָסקווא. (י.ט.אַ.) די דזשאָינט־דעלעגאַציע. וואָס ווײַלט איצט אין מאָסקווע, די ה"ה ביליקאָוו פון פילאַדעלפיע, מר. פאָלק פון טשיקאַגאָ און ד"ר ראָזען, זענען דעם 8־טען ה. ח. אויפגענומען געוואָרען פון קאַליניג'ס שטעל־פערטרעטער קאָמיסאַר סמידאָוויטש, מיט וועלכען זיי האָבען געהאַט אַ לענגערן געשפּרעך.

ה' ביליקאָוו האָט געשטעלט סמידאָוויטש'ן אַ רייהע פראַגען בנוגע דעם יודישען לעבען אין רוסלאַנד בכלל או וועגען דער קאָלאָניזאַציע בפרט. אויף דער פראַגע פאַרוואָס אינטערעסירט זיך די רעגירונג אַזוי מיט דער קאָלאָניזאַציע, האָט ה' סמידאָוויטש געגעבען אַ לאַנגע ערקלערונג וועגען דער יודישער לאַגע אונטער'ן צאַריזם און די פּליכטען, וואָס די סאָוויעטישע רעגירונג פילט גוט צו מאַכען די עולות, וואָס יודען זענען אויסגעשטאַנען. די סאָוויעטישע רעגירונג שטרעבט צו שאַפען פאַר מיליאָנען יודען אַנ'עקאָנאָמישען באָדען, וועלכען זיי האָבען אַלס גאַציע פון קליינהענדלער און בעל־מלאכות פערלאָרען צוליב דער רעוואָלוציע און די בעזונדערע אייגענשאַפטען פון דער עקאָנאָמישער אָרדנונג אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

סמידאָוויטש האָט געוויזען די געסט א לאַנד־קאַרטע, אויף וועלכער עס איז אָנגעצייכענט מעהר ווי אַ מיליאָן דעסיאַטין ערד, וואָס קען אויסגעטיילט ווערען פאַר יודען אויב עס וועט נויטיג זיין.

אויף ה' ביליקאָוו'ס פראַגע, צו שטערט די רעגירונג נישט די קאָלאָניסטען צו בויען בית־מדרשים אין די קאָלאָניעס און אָפּהיטען יודישקייט, האָט סמידאָוויטש געענטפערט: „געוויס נישט"! איהר זעהט דאָך, אַז אונזערע קלויסטערס און שוהלען זענען אָפען, טאַ פאַר וואָס זאָלען מיר שטערען בויען שוהלען אין די קאָלאָניעס. נאַטירליך, די רעגירונג וועט אויף שוהלען קיין געלד נישט געבען. אָבער אַליין קענען זיי בויען שוהלען צום דאַוונען וויפיל זיי ווילען.

די לויה פון דעם דווינסקער גאון ר' מאיר שמחה זצ"ל.

דעם פערגאַנגענעם שבת איז אין ריגע נפטר געוואָרען דער בעוואוסטער דווינסקער גאון ר' מאיר שמחה זצ"ל. דער נפטר איז איבערגעפיהרט געוואָרען קיין דווינסק, וואו ער איז מקבר געוואָרען.

וועגען דער לויה האָבען מיר בעקומען פאָלגענדע פרטים. די דווינסקער קהלה האָט בעשלאָסען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן טויט פונ'ם גאון צו ערקלעהרען אַ 7־טאָגיגען טרויער און האָט אויפגעפאָדערט די יודישע בעפעלקערונג אין משך פון דער צייט זיך אָפּצוהאַלטען פון יעטוועדער פערוויילונג.

גאַנץ דווינסק, אַפילו די קריסטליכע בעפעלקערונג געפינט זיך אין צייכען פון טרויער. נאָכ'ן אָרון איז מיטגעגאַנגען די גאַנצע דווינסקער יודישע בעפעלקערונג. 35 רבנים פון אַלע אַרומיגע שטעט און שטעטלעך האָבען בעגלייט דעם גרויסען גאון צום אָרט פון זיין אייביגען רוה.

ביים אָפענעם קבר האָט געהאַלטען אַ הספד דער פרידריכשטאַטער רב הרב פאָזל. דעי הספד האָט געמאַכט אַנ'ערשיטערנדען איינדרוק. קדיש האָט געזאָגט איינער פון די עלטסטע רבנים.

אומבעקאַנטע שירים פון וואַלטער ראַטהענוי.

בערלין. (י. ט. אַ.) די צייטונג „הערלאַד", אָרגאַן פון רייכספערבאַנד פון דער דייטשער דעמאָקראַטישער יוגענד, הויבט אָן פערעפענטליכען, ביז איצט אונבעקאַנטע אַפאָריזמען און שירים פון טראַגיש אומגעקומענעם ג. יודישען מיניסטער אין דייטשלאַנד וואַלטער ראַטהענוי. דעם מאַנוסקריפּט האָט די צייטונג דערהאַלטען פון ראַטהענוי'ס מוטער, איינינע טעג פאַר איהר טויט.

דער'הרג'עט אַנ'אַרעסטאַנט אין לעמבערגער פּאָליציי־אַרעסט.

ביי'ם פערשטאָ־בענעם זענען צובראָכען 22 ריפּען.—וואַרשעווער דעלעגאַט פיהרט די אויספאָרשונג.

אין מאָנטאָגדיגען נומער פון אונזער צייטונג האָבען מיר געבראַכט אַ טעלעפאָנישע ידיעה פון לעמבערג, אַז אין דאָרטיגען פּאָליציי־אַרעסט איז אַזוי שטאַרק צושלאָגען געוואָרען דער אַרעסטאַנט וועגקלער, דאָס ער איז פון די קלעפּ געשטאָרבען, איצט שרייבט מען אונז פאָלגענדע פרטים וועגען דער שרעקליכער געשעהעניש:

דער טראַגישער טויט פון וועגקלער, האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע פּראָטעסטירונג, חוץ דעם, וואָס די לעמבערגער פּראָקוראַטאָריע, אַ דעלעגאַט פון דעי וואָיעוואודזטווע און די פּאָליציי פיהרען זעהר שטרענג די אונטערזוכונג. איז אויך פון וואַרשא אַראָבגעקומען קיין לעמבערג דער וואַרשאַווער פּאָליציי־קאָמענדאַנט אינספּעקטאָר לודוויקאָווסקי און זיין ערשטער שריט איז געווען דאָס, וואָס ער האָט אָבגעשטעלט אין אַמט דעם פּערוואַלטער פון די פּאָליציי־אַרעסטען קאָרעצקי און צוויי פערשליסער.

צו דער אונטערזוכונג מעלדען זיך אַ רייה עדות, וואָס האָבען פון וועגקלער אַליין געהערט איבער די באַרבאַרישע טאָרטורען. וואָס עי האָט געהאַט אַריבערצוטראָגען אין די פּאָליציי־אַרעסטען.

פאַר זיי די עדות, האָט וועגקלער דערצעהלט דאָס אייגענע, וואָס ער האָט דערצעהלט דעם דאָקטאָר אין שפּיטאָל.

ער איז אַמאָל געזעסען אין „שקאַצקי" קאַפע־הויז מיט אַ מעדעל, אַ פּאָליציי־קאָמיסאַר איז געזעסען אַקעגנאיבער און האָט אויף אַנ'אָרדינערען אופן פּראָוואָצירט דאָס מעדעל. וועגקלער האָט זיך אָנגענומען איהר קישוודע אויף דעם רוהיגסטען אופן און ס'איז געקומען דערצו, אַז דער קאָמיסאַר האָט דעם מעדעל אַ שטויס געטון אין האַרצען. — זיי אַלע זענען אַרויס אין גאַס, דאָ האָט זיך אָנגעהויבען אַ געשלעג, פּאָליציסטען זענען אָנגעקומען און מען האָט וועגקלער געשלאָגען און איהם געבראַכט אויף דער פּאָליציי. אויפ'ן בעפעהל פון קאָמיסאַר האָבען 7 פּאָליציסטען געשלאָגען וועגקלער'ן, געטרעטען איהם מיט די פיס און געקאָפּעט מיט זייערע אָפּצאַסען.

שפּעטער האָט מען איהם געקאָוועט אין קייטען און מען האָט איהם אַריינגעוואָרפען אין אַרעסט. עס האָבען איהם געשלאָגען די פערשליסער און פּאָליציסטען און אַפילו אַרעסטאַנטען, וואָס מען האָט צו דעם צוועק אַריינגעלאָזט אין זיין קערקער־צעלע. מען האָט איהם אויך אויסגעהונגערט אַזוי', אַז ער האָט אויסגעזעהען ווי אַנ'אויסגעמוטשעטע און אויסגעהונגערטע חיה.

שפּעטער האָט זיין שטיפמאַמע בעקומען אַנ'איינלאַדונג פון דער פּאָליציי און מען האָט איהר דערקלעה־ט, אַז וועגקלער, איהר זוהן, איז משוגע געוואָרען און האָט אויף זיך צעריסען די קליידער, ער האָט צוּבראָכען דעם אויוען און מען האָט פון איהר פערלאַנגט, אַז זי זאָל איהם ברענגען קליידער.

די שטיפמאַמע האָט איהם געבראַכט נייע קליידער, מען האָט זי אָבער צום זוהן נישט צוגעלאָזען און זי האָט מיט איהם נישט געקאָנט רעדען.

אָט די אַלע זאַכען האָבען עדות אויסגעזאָגט ביים פערהער פון אינספּעקטאָר לודוויקאָווסקי וועלכער איז אַהער געקומען פון וואַרשאַ. עס איז נאָך ע שינען אַ עדות, וואָס איז צוזאַמען מיט וועגקלער געזעסען אין תּפיסה. ער דערצעהלט, אַז וועגקלער'ן האָט מען געקאָוועט די הענד און די פיס אַזוי', אַז ער האָט זיך נישט געקאָנט ריהרען און נישט איין־ און אויסבייגען, דערביי האָט מען איהם אויסגעהונגערט און אין דער פּאָזיציע איז ער געזעסען אַ גאַנצען מעת־לעת. שפּעטער האָבען איהם די פערשליסער אַרויסגענומען און מען האָט איהם געזעהען פיהרען נאַקעט געקאָוועט אין קייטען. דער פּאָליציסט האָט געמעלדעט, אַז ער איז משוגע און אַז ער שלאָגט די דורכגעהער פון יוזעפּאָסקאַ־גאַס, אויך אַז ער וויל יעדען בערויבען. אָווענד האָט מען וועגקלער'ן איינגעזעצט אין דער צעלע פון א געפעהרליכען באַנדיט, אַ געוויסען סעקולאַ, וואָס האָט שוין פריהער געהאָלפען שלאָגען וועגקלער'ן.

די גאַנצע נאַכט האָט מען געהערט א שרעקליך קרעכצען פון וועגקלער'ן, וואָס איז אויף א אונמענשליכען אופן געשלאָגען געוואָרען.

לויט דער אונטערזוכונג, זאָלען די אַרעסטאַנטען, וואָס זענען געזעסען מיט וועגקלער'ן אין איין צעלע איהם אַזוי צושלאָגען. אַ מאָגליך איז, אַז וועגקלער האָט געהאַט 22 צעבראָכענע ריפּען, און עס פרעגט זיך, פאַר וואָס האָט די פּאָליציי דערצו דערלאָזט, ווען זי האָט געהערט קולות, פון אַ געשלאָגענעם, וואָס רופט הילף.

די פראַגע פון דעם טראַגישען טויט פון וועגקלער'ן איז נאָך אינגאַנצען נישט אויפגעקלעהרט. די אונטערזוכונג, בעט אַלע פערזאָנען, וואָס ווייסען עפּיס אין דער אַנגעלעגענהייט, דאָס זיי זאָלען דאָס אָנמעלדען ביי דער קאָמאַנדאַ פון דער לעמבערגער פּאָליציי.

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען
אין נעהמען אַ היים צו
שערען־קעטען
רעעלע בעהאַנדלונג!
ה. בריסטאָווסקי, לאַנעוניצקאַ 4, פּ"אָ ס.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקע
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27·81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5–7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

2 צימער און קוך
ביים ווירט צו דינגען ווערען פון
זאַפּאַרט נעזוכט.
אָפּצוגעבען אונטער „E.D." אין אַדמינ. פון דער צייטונג

כל ישראל ישמעו ויראו!
חרטה ערקלערונג!
אַזוי ווי ביי מיר איז פאָרגעקומען אַ חלול שבת בפרהסיא, וועלכעס איך האָב אָפּען געהאַלטען מיין געוועלב אין שבת און בין געווען געגען די חבריה „שומרי שבת" אַלעקסאַנדריקאַ 19 און האָב נאָך געלאָזט פערנעהמען דעם פּרעזעס פון „שומרי שבת" ר' נחום אלי' באָמס ערקלער איך אויף אַלעם אַ חרטה גמורה און נעם אויף מיר פון היינט אָן, אַז עס זאָל ביי מיר חלילה מעהר קיין חלול שבת נישט פאָרקומען. און נעם אויף מיר אַלע בעשלוסען פון די חבריה „שומרי שבת", און בין מקיים די חבריה שומרי שבת און אויך דעם פּרעזעס.
אברהם בראָווער, בזשעזשינער 72.
172

אונזער טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דעם ג. געשעפטס־פריינד ה' יחיאל פרי"ע און פאַמיליע צוליב'ן טויט פון זייער פאָטער
נ"ע אליעזר ליפּא
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים:
די פערוואַלטונג און ראַט פון קאָאָפּעראַטיוו פון ציטונגס־פערקויפער.
174

גאָלדענע רעוואַן
יחיאל פלאַם
פערלאָבט.
אַלעקסאַנדער, דעם 15־טען אויגוסט 1926. 163

Dr. Med. **I. IMICH**
ספּעציאַליסט פאַר נאָז, האַלז און אויערען קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
מאָניושקי Moniuszki 1 טעלעפאָן 97 9.
נעמט אָן פון 1–2 און פון 5 7 אָווענד. 169

Dr. med. J. POLAKOW
ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען
KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39-75
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 5–6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2–3 אין לעטשניצע אויף גייערס מאַרק אַפּטייקאָווער 294.
168

לאָדז. 18 אויגוסט 1926

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 18. אויגוסט 1926

אייראָפּא פאַר אַ נייעם וועלט-קריג.

ווער האָט פאַר איהם מורא, און ווער ס'וועט פון איהם געווינען.

מאָריס מייער, דער רעדאַקטאָר פון דער לאָנדאָנער „צייט“, שרייבט אין זיין לעצטען איבערזיכט:

„אין גאַנץ אייראָפּע, פונקט ווי אין ענגלאַנד, רעדט מען איצט זייער פיל פון דער קומענדיגער מלחמה. די אידעע, אַז דער גרויסער וועלט-קריג פון 1914–1918 איז געווען די לעצטע איז שוין לאַנג פערשוואונדען. ס'איז ביי קיינעם מעהר קיין ספק נישט, אַז די פעלקער אָדער די מלוכות פון אייראָפּע וועלען זיך נאָך איינס מיט'ן צווייטען שלאָגען.

מען איז איבערצייגט, אַז נאָך אונזער דור וועט די נייע מלחמה איבערלעבען; די פראַגע איז נאָר: ווען און וואו?

וועגען דער פראַגע, זענען פערהאַן פערשידענע מיינונגען. די וויכטיגסטע פון זיי זענען צוויי: איינינגע דענקען, אַז די נייע מלחמה וועט אויסברעכען אין מזרח אייראָפּע, דורך אַ צוזאַמענשטויס צווישען פוילען און רוסלאַנד; און פון דאָרט פון דער פויליש-רוסישער גרעניץ, וועט זי זיך אויסברייטערן, אַרומנעמען פיל אַנדערע לענדער, און וועט זיך אפשר אויך אַריבערטראָגען צו מערב-אייראָפּע... אַ צווייטע מיינונג איז, אַז די נייע מלחמה וועט אויסברעכען אין די באַלקאַנען. דורך אַ צוזאַמענשטויס צווישען איטאַליען און יוגאָסלאַוויען, און פון אָט דעם ווינקעל וועט זיך דער קריג פערשפּרייטען און צעוויקלען“.

בעריהרענדיג ווייטער די לאַגע אין פוילען, פיהרט מאָריס מייער אויס:

אַ גאַנץ צופעליגע געשעהעניש האָט געראַטעוועט איצט פוילען פון עקאָנאָמישען באַנקראָט. די דאָזיגע צופעליגע געשעהעניש איז געווען דער לאַנג דויערענדיגער קוילען-שטרייק אין ענגלאַנד. פוילען האָט די לעצטע עטליכע יאָהר גישט געהאַט קיין מאַרק פאַר איהרע קוילען און דאָס האָט ביינעטראָגען צו איהר עקאָנאָמישען קריזיס.

דורך דעם קוילענשטרייק אין ענגלאַנד האָט פוילען בעקומען אַ גרויסע מעגליכקייט צו עקספּאָרטירען קוילען. דאָס האָט פיל געהאָלפען צו פערמיידען די קאַטאַסטראָפע, דעם עקאָנאָמישען באַנקראָט. דערצו איז נאָך צוגעקומען א זעהר גוט גערעטעניש, און אויב, ווען דער קוילענשטרייק אין ענגלאַנד וועט זיך ענדיגען, וועט פוילען ווידער נישט האָבען קיין מאַרק פאַר איהרע קוילען וועט זי האָבען צו פערקויפען אַנדערע פּראָדוקטען. אגב, געהען איצט אָן אונטערהאַנדלונגען צווישען פוילען און דייטשלאַנד וועגען ענדיגען דעם צאָל-קריג, וואָס די צוויי לענדער האָבען אָנגעפיהרט, און אויב די אונטערהאַנדלונגען זאָלען זיך ענדיגען מיט ערפאָלג וואָלט די עקאָנאָמישע לאַגע פון פוילען אוראי פערבעסערט געוואָרען.

דאָס הייסט, אַז ס'איז נישט פאַראַהן קיין געפאַהר, אַז דער וואונש פון ראַטען-רוסלאַנד זאָל פערווירקליכט ווערען, אַז פוילען זאָל געטריבען ווערען פון פערצווייפלונג צו א פראָוואָצירענדער טאַט, וואָס זאָל בערעכטיגען א קריגס-ערקלערונג, אָבער דאָס מיינט נישט, אַז ס'איז פערשוואונדען בכלל די געפאַהר פון א מלחמה צווישען די דאָזיגע צוויי לענדער, וואָס וואָלט געווען דער אָנהויב פון א נייעם אַלגעמיינעם מלחמה-בראַנד אין אייראָפּע.

נישט בעסער און אפשר נאָך ערגער איז די לאַגע אין די באַלקאַנען. מוסאָליני טראָגט זיך אַרום מיט מלחמה פּלענער; ער האַלט דאָס אפילו נישט בסוד און זאָגט דאָס אָפען אַרויס ביי יעדער געלעגנהייט. ער חלום'ט צו מאַכן פון איטאַליען אַ וועלט-אימפעריע. און דער ערשטער שריט דערצו איז צו פערשפּרייטען איהר מאַכט אויך אויף דער צווייטער זייט פון אַדריאַטישען ים, וואָס איז איצט אונטער דער הערשאַפט פון יוגאָסלאַוויען, מיט וועלכער איטאַליען האָט אויך אַלטע חשבונות.

איטאַליען, בעסער געזאָגט מוסאָליני, האָט לעצטענס געוואונען אויף זיין זייט גריכענלאַנד און רומעניען. ער האָט זיך פערזיכערט, אַז אויב ס'זאָל אויסברעכען דער קאָנפליקט מיט יוגאָסלאַוויען זאָלען די דאָזיגע צוויי לענדער ווענינגסטענס בלייבען נייטראַל און נישט קומען דעם דאָזיגען לאַנד צו הילף... אַ צאָל געהט אָן אַ ערנסטער סיכסוך צווישען יוגאָסלאַוויען און בולגאַריען, ווייל מאַקעדאָנישע באַנדעס זענען בעפאַלען יוגאָסלאַווישע פונקטען, און די בולגאַרישע רעגירונג נעהמט נישט אָן קיין מיטלען געגען זיי. אין דער פּאָליטישער וועלט האַלט מען, אַז מוסאָליני שטעהט הינטער בולגאַריען און זאָגאַר הינטער די מאַקעדאָנישע באַנדעס.

אויך דאָ, אויפ'ן באַלקאַן, וואָלט אַ קאָנפליקט נישט געקענט לאָקאַליזירט ווערען. טשעכאָ-סלאָוואַקיע איז ענג פערבונדען מיט יוגאָסלאַוויע און זי וואָלט איהר זיכער געקומען צו הילף. אָבער טשעכאָ-סלאָוואַקיע האָט אויך שונאים און ווען זי וועט געהן געגען איטאַליע, וועלען אַנדערע זיכער געהן געגען איהר, און אַזוי וועט זיך די מלחמה ווייטער אויסברייטערן און ווידער אָנצינדען גאַנץ אייראָפּע.

אַלע לענדער און פעלקער פון אייראָפּע שרעקען זיך פאַר'ן קומענדיגען קריג; נאָר איין לאַנד און פאָלק וואַרט מיט צוטרוי אויף דער קומענדער קאַטאַסטראָפע. דאָס זענען דייטשלאַנד און די דייטשען. זיי האָבען אין פריהערדיגען קריג פערלוירען אַלץ וואָס זיי האָבען געקענט פערלירען, און זיי זענען זיכער, אַז דורך אַ נייעם קריג וועלען זיי פיל, און אפשר אַלץ צוריקגעווינען.

אָט אַזוי זעהט איצט אויס די אויסזיכטען פון „שלום“ אין אייראָפּע, און דאָס איז שוין נאָכדעם, ווי ס'איז פערהאַן אַ פעלקער-בונד, און נאָך דעם, ווי מען האָט אַזוי פיל גערעדט און אונטערהאַנדעלט פאַר אַ דויערנדיגען וועלט-שלום. דער פעלקער-בונד איז מאַכטלאָז און דאָס רעדען און טערהאַנדלען האָט ווייט נישט געפיהרט צו די געוואונשטע רעזולטאַטען.

ס'איז פערהאַן אַ שטאַרקע מיינונג, אַז די וועלכע האָבען אונטערהאַנדעלט, האָבען גאָרנישט געוואָלט, אַז ס'זאָל טאקע באמת פיהרען צו אַ דויערנדען שלום, און דערפאַר שטעהט איצט אייראָפּע פאַר אַ נייער גרויסער געפאַהר.

לואיזי לוצאַטי אויף דער שוועל פון 86-טען לעבענסיאָהר.

(אַ געשפּרעך מיט'ן בעריהמטען יודישען סענאַטאָר).

(ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט“).

נאָך מיין לאַנגער אָפּוועזענהייט פון רוים בין איך געקומען צו בעזוכען און בעגריסען דעם סענאַטאָר לוצאַטי. ער האָט מיך אויסגעהערט מיט געוויסער פעראינטערעסירונג, אומגעהענדיג פערטראַכט און פאַמעלעך איבער זיין גרויסען אַרבייטס-קאַבינעט, וועלכער איז ממש איינגעזונקען אין אַ ים פון ביכער און צייטשריפטען.

נאָך אַ ווייל האָט ער זיך געזעצט אין פאָטעל און מיט אַ שוואַכער, כמעט ציטערענדיגער שטימע האָט ער קוים אַרויסגעזאָגט די פאָלגענדע ווערטער:

„...אפשר... וועט זיך איצט אויך אין רומעניען די לאַגע פערבעסערען... גענעראַל אַווערעסקו, ווען ער איז ביי מיר געווען מיט אייניגע יאָהר צוריק, האָט דאַן זעהר גינסטיג גערעדט וועגען די רומענישע יודען און האָט געמאַכט אויף מיר דעם איינדרוק פון אַ ליבעראַלען מענשען“.

לוצאַטי, דער אומערמידליכער פאַרטיידיגער פון רומענישען יודענטום, האָט שווער אָפּגעזיפצט. פערשידענע זכרונות פון זיין לאַנגיאָהריגען לעבען האָבען געשיינט אויפצושווימען אין זיין זכרון.

„מיט די רעגירונגען וואָלט מען נאָך געקענט אויסקומען און זיך אַן עצה געבען, אָבער די פעלקער זענען שלעכט און פערביסען“ — האָט אָפּוואַרטענדיג יעדעס וואָרט שאַרף בעטאָנט ל. לוצאַטי.

מיט אַ לייכטער ציטערדיגער האַנד האָט זיך דער אַלטיטשקער אָפּגעווישט דעם שטערען, אַזוי ווי ער וואָלט מיט איין בעוועגונג דערווייטערט פון זיך די העסליכע געשפּענסטער פון רעליגיעזען און נאַציאָנאַלען האַס, וועלכע פערוויסטען אַזוי די הערצער און געמיהטער פון אייניגע אייראָפּעאישע פעלקער.

נאָכהער האָט ער זיך איינגעטיפט אין זיין פאָטעל און האָט מיט אימפּעט אָנגעהויבען אַדורכצוּוואַרפען צעהנדליגער בריף און צייטונגען, וועלכע פון דער גאַנצער וועלט און פון אַלע ווינקעלעך פון איטאַליען קומען צו איהם אָן.

„איך פיהל מיך נישט גוט — האָט ער זיך נאָך אַ ווייל צו מיר ווידער אָפּגערופען, נישט אויפהערענדיג דערביי איבערצוקערען דעם הויפען פון די אָנגעקומענע בריף.

„די קראַנקהייט פון מיין פרוי, וועלכע איז געווען געפעהרליך, האָט מיך זעהר בעזאָרגט און האָט מיר די לעצטע כחות צוגענומען“.

איך האָב געפּרואווט טרייסטען און צוגעבען מוהט דעם גרייז גרויסען זקן.

זיין אויפמערקזאַמקייט האָט שוין — ווי איך האָב בעמערקט — צוגעצויגען אַן אַרטיקעל אין אַן ענגלישער פינאַנציעלער צייטשריפט און מיט אַ פלאַם פון אַ יונגען מאַן האָט ער אָנגעהויבען צו מאַכען זיינע נאָטיצען.

איך האָב זיך צוגעקוקט ווי ער האָט מיט דער פיינער, טרוקענער האַנד געשריבען מיט בלייפעדער אויף'ן ווייסען בויגען פּאַפּיר און שווער איז געווען צו גלויבען, אַז דער דאָזיגער זקן, וועלכער האָט נאָך אַזוי פיל אַרבייטס-לוסט, טראָגט שוין אויף זיינע פּלייצעס דעם ניינטען יאָהר-צעהנדליג.

85 פולע יאָהר פון אומערמידליכער אַרבייט, פון וועלכער קנאַפּע 60 יאָהר ביים מלוכה-אַפּאַראַט — די האָבען אויפ'ן פולסט פון איטאַליענישען עקאָנאָמישען לעבען. אָפּשילדערען אפילו אין אַלגעמיינע שטריכען די לעבענס-טעטיגקייט פון דעם פּאָליטיש-פינאַנציעלען עלוי, פון דעם וויסענשאַפטליכען גאון, וועלכער ראַנגעלט זיך איצט מיט'ן שוואַכען געזונד-צושטאַנד, שיינט צו זיין נישט קיין לייכטע אויפגאַבע.

אָבער אייניגע פאַקטען און געשעהעניש פון לוצאַטי'ס מערקווירדיגען לעבען, קענען שוין אין אַ געוויסער מאָס שאַפען אַ בעגריף, וועגען דער דאָזיגער פערזענליכקייט, וועגען זיינע אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען און דעם אוצר פון זיין וויסענשאַפט.

שוין אין עלטער פון 22 יאָהר ווערט ער פּראָפעסאָר פון פּאָליטישער עקאָנאָמיע אין מילאַן און אין דער גרויסער איטאַליענישער אינדוסטריע-שטאָט גרינדעט ער אויך די ערשטע פאָלקס-באַנק און אַ גאַנצע נעץ פון קאָאָפּעראַטיוון, וועלכע פערשאַפען איהם דעם נאָמען פון דער איטאַליענישער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג.

אין יאָהר 1869 ווערט ער בערופען צום הויכען אַמט פון וויצע-מיניסטער פון האַנדעל און אינדוסטריע, הגם ער האָט נאָך נישט דעם געהעריגען עלטער צו ווערען אַ פּאַרלאַמענט-מיטגליד.

אין גיכען אָבער ווערט ער דעפּוטאַט פון זיין געבורטס-שטאָט ווענעדיג און ער ווערט בעאויפטראַגט מצד דער איטאַליענישער רעגירונג צו שליסען מיט די הויפּט אייראָפּעאישע מלוכות וויכטיגע האַנדעלס טראַקטאַטען און אָפּמאַכען.

אין דער צייט שליסט ער נאָהענטע בעקאַנטשאַפט מיט ביסמאַרק'ן, טהיער'ן גלאַדסטאָן און די דאָזיגע רוהמפולע אייראָפּעאישע מלוכה-לייט בעוואונדערען די פינאַנציעלע פעהיגקייטען און די פּאָליטישע געשולטקייט פונ'ם יונגען יודישען וויצע-מיניסטער.

די גרעסטע און פרוכטבאַרסטע אַקטיוויטעט פון לוצאַטי'ן פאַלט אויס אויף'ן צייט משך פון 91 1874, אין וועלכער ער ענטוויקעלט אַ ברייטע, אומערשעפּטע פּאַרלאַמענטאַרישע טעטיגקייט.

די רעדעס, וועלכע ער האָט געהאַלטען אין דער צייט פון דער פּאַרלאַמענטאַרישער טריבונע, וועלען בלייבען אין דער געשיכטע פון איטאַליענישען שטאַטס-וועזען אַלס פאָרבילד און מוסטער פון זאַכליכער און בעגייסטערטער אָראַטאָריק.

פון 1890 ביז 1920 האָט לוצאַטי, אומאָפּהענגיג פון פערשידענע מיניסטאָריאַלע ענדערונגען, דעם פּאָרטפעל פון פינאַנץ-מיניסטער און הויפּטזעכליך איז עס איהם צו פערדאַנקען דאָס, וואָס דער איטאַליענישער בודזשעט האָט זיך געהאַלטען אויף פעסטע יסודות און האָט אויסגעמידען דעם דעפיציט.

במשך פון די צוויי יאָהר 1920-1921, ווען ער איז געשטאַנען אין דער שפּיץ פון דער רעגירונג, האָט ער דורכגעפיהרט ערנסטע רעפאָרמען. אויך בשעת דער מלחמה און אין די לעצטע יאָהרען האָט ער אויפגעטון א סך אויף'ן געביט פון סאָציאַלער פערזיכערונג, פאָלקס-ווירטשאַפטען און עפענטליכער וואוילטעטיגקייט.

דער שרייבער פון די דאָזיגע שורות, וועמען לוצאַטי האָט אָנפערטרויט אין מערץ פון פאָריגען יאָהר די עהרען-אויפגאַבע צו בעגריסען אין געזאַמעל אין זיין נאָמען לאָרד באַלפור'ן, ווען ער איז געפאָהרען צו דער ערעפנונג פון דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט, האָט זיך געקענט איבערצייגען, וואָס פאַר אַן אַכטונג האָט דער שעפער פון אונזער דעקלאַראַציע פאַר דער פערזענליכקייט פון גרייז-גרויסען יודישען סענאַטאָר.

ווייל אַ ביישפּיל פון אַזאַ ערהאַבענעם לעבען, געווידמעט דער ליבע פון אמת און גערעכטיגקייט און בעפליגעלט מיט אַ ממש מיסטישען גלויבען אין טריומף פון יושר און געוויסען, וועט שווער זיין צו געפינען אין דער געשיכטע פון לעצטען יאָהרהונדערט.

(יט"אַ) ד. קליינלערער.

כינעזישע שריפטען פון 4000 יאָהר אַלט

בעזיצט א יודישע פרוי פון ניו-יאָרק.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) אַ כינעזישער מאַנוסקריפּט, וואָס זאָל זיין אַלט אַרום 4000 יאָהר איז דאָ איצט געפינען געוואָרען. דער מאַנוסקריפּט, וועלכער געפינט זיך אין רשות פון פרוי אַלמא בערגער, בעשטעהט פון 50 בויגען אויף אַ ספּעציעלען אופן צוגעגרייט פון פּאַלמען בלעטער. פרוי בערגער האָט דעם מאַנוסקריפּט בעקומען פון איהר פאָטער, אַ קאַליפאָרנישער סוחר, וועלכער האָט דאָס גענומען פון אַ כינעזער אין געלד פאַר אַ חוב.

דער מאַנוסקריפּט איז געשריבען אין דער אַלטער כינעזישער שפּראַך. פאָטאָגראַפישע קאָפּיעס איז פונאַנדערגעשיקט געוואָרען צו פיל וויסענשאַפטס-מענשען און אוניווערסיטעטען ווי אויך אין יודישען טעאָלאָגישען סעמינאַר.

הגם אַלע זענען מסכים, אַז דער מאַנוסקריפּט איז אַן אמת'ער און נישט קיין געפעלשטער, איז נאָך אָבער פאַרלויפיג נישט געלונגען פונאַנדערצוקלויבען גענוי, וואָס אין מאַנוסקריפּט שטעהט געשריבען.

א רעקאָרד-חודש פון קרן-היסוד.

לאָנדאָן, (י.ט.א.) די קרן-היסוד-הכנסות אין חודש יולי האָבען אַריינגעבראַכט אַ רעקאָרד-ציפער פון 75 טויזענד 73 פונט. די גרעסטע סומע, וואָס איז ביז-איצט איינגעפלאָסען אין משך פון איין חודש איז געווען 66,236 פונט אין מאַי מאָנאַט 1923. אין די יולי הכנסות פון היי-יאָהר האָבען זיך בעטייליגט די פעראייניגטע שטאַטען מיט 29,000 פונט, ענגלאַנד — 25,000 פונט, (איינשליסליך די נדבה פון בערנאַרד באַראָן). דרום-אַפריקאַ האָט צוגעשיקט 5 טויזענד פונט. דרום אַפריקאַ האָט אויך שוין אָנגעהויבען איבערשיקען די רעגעלמעסיגע מאָנאַטליכע איבערווייזונגען אויפ'ן חשבון פון דער קרן-היסוד-קאַמפּאַניע, וועלכע האָט ביז ענדע יולי אַריינגעבראַכט 106.000 פונט. קאַנאַדע האָט צוגעשיקט אין יולי 3.704 פונט.

דאָס הויפּט-ביוראָ פון קרן-היסוד האָט דעם דאָזיגען ציפער-בעריכט פערזעהען מיט פאָלגענדען קאָמענטאַר: דער רעקאָרד-ציפער אין מאָנאַט יולי דאַרף נישט אַריינפיהרען אין אַ טעות, אַז מען קען שוין בעטראַכטען די לאַגע אין ארץ-ישראל אָהן ערנסטען זאָרג.

ס'זענען נאָך פערהאַנען אויסצופיהרען זעהר גרויסע התחייבות'ן פאַר דער לויפענדער אַרבייט. די אַרבייטסלאָזיגקייט אין ארץ-ישראל, וועלכע האָט זיך נישט פערקלענערט פאָדערט אויך פאָנדען אויף צו העלפען די אַרבייטסלאָזע.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 6 – 7, זונטאָג פון 3–4.

נײַער פֿאָלקסבלאַט
18. אויגוסט 1926.

דאָס לאָדזשער לעבן

נײַער פֿאָלקסבלאַט
18. אויגוסט 1926.

18
מיטוואָך
ח
אלול תרפ״ו

אויגוסט.
זון-אויפֿגאַנג 4,10
זון-אונטערגאַנג 6,57
לענג פֿון טאָג 14,24

שטיצע
פֿון 541 ביז 1076.

די דאָזיגע אינטעלעקטועלע אַרבײַטסלאָזע וועלן היינט בעקומען אונטערשטיצונג.

(ס) נעכטען האָבען זיך אָנגעהויבען די אויסצאָהלונגען פֿון די אונטערשטיצונגען פֿאַר די אַרבייטסלאָזע אינטעלעקטועלע אַרבייטער פֿון די 66 טויזענד זלאָטים וואָס דאָס מיניסטעריום האָט צו דעם דאָזיגען צוועק בעשטימט.

צוזאַמען האָט מען נעכטען אויסגעצאָהלט 540 אַרבייטסלאָזע. היינט וועט מען אויסצאָהלען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען לעגיטימאַציעס פֿון נומער 541 ביז 1076.

פֿערשידענעס.

דער לעטישער קאָנסול אין לאָדז ה׳ באַגון-בערזין (פּעטריקאָווער 143) איז צוריקגעקומען פֿון זיין אורלויב און נעהמט צוריק אָן אינטערעסאַנטען.

רעוויזיעס אין אַפּטייקען.

(או) דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען אַ פֿעראָרדנונג, אַז אַלע אַפּטייקען וואָס געפֿינען זיך אין דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפֿט מוזען רעווידירט ווערען איין מאָל אין צוויי יאָהר.

שטייער.
פֿערקלענערט דעם אומזאַץ-שטייער פֿאַר הורטאָווניקעס.

(פּ) די ענערגישע אינטערווענץ פֿון די לאָדזער כּוחרים-אָרגאַניזאַציעס אין פֿינאַנץ-מיניסטעריום וועגען פֿערקלענערען דעם אומזאַץ-שטייער פֿון הורטאָווניקעס. אויף אַלע אָהן אויסנאַהם-אַרטיקלען, ביז 1 פּראָצענט איז געקרוינט געוואָרען מיט ערפֿאָלג. ס׳איז שוין פֿעראַן אַ צירקולאַר וועגען פֿערקלענערען ביז 1 פּראָצענט דעם אומזאַץ-שטייער אויף אַלע אַרטיקלען.

די ליסטע פֿון די אַרטיקלען, וועלכע צאָהלען נאָר אַ האַלבען פּראָצענט בלייבט ווייטער אין קראַפֿט. פֿון די דאָזיגע הנחות וועלען געניסען נאָר די אונטערנעהמונגען, וועלכע פֿיהרען ריכטיגע האַנדעלס-ביכער.

פּרייז
פֿון אַקציז.

(פּ) דאָס פֿינאַנץ-מיניסטעריום ערקלערט, אַז לאַקיר און פּאָליטור איז פֿון היינט אָן פֿריי פֿון אַקציז.

צוקער-זאַפּאַסען
וועלען מוזען געמאָלדען ווערען.

(פּ) אָנהויבענדיג פֿון דעם 30-טען סעפּטעמבער וועלען מוזען געמאָלדען ווערען אַלע צוקער-זאַפּאַסען.

די דאָזיגע פֿעראָרדנונג שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פּראָוויזאָרישען בעשטימען פֿון צוקער-קאָנטינגענט פֿאַר דער צייט פֿון 1. אָקטאָבער ה. י. ביז׳ן 30. סעפּטעמבער 1927.

אָנהויבענדיג פֿון 30. סעפּטעמבער ה. י. וועט יעדער, אויסער צוקראָווניעס, וועלכער בעזיצט איבער 100 קילאָ צוקער זיין פֿערפֿליכטעט צו מעלדען וועגען דעם די פֿינאַנץ-קאָנטראָל-אָפּטיילונג.

ווייניגער פּראָטעסטען.

(אָ) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פֿערבעסערען זיך פֿון דעם פּוילישען זלאָטי האָבען אָנגעהויבען צו וואַקסען די דעפּאָזיטען אין די פּריוואַט-בענק.

די סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען בעווייזען אויך, אַז די צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען פֿערקלענערען זיך כּסדר.

אַלע מיליטער-פֿליכטיגע

דאַרפֿען מעלדען וועגען ענדערונגען אין זייערע אַדרעסען.

(ב) אין הסכּם מיט׳ן אויסטאַוו וועגען דער אַלגעמיינער מיליטער-פֿליכט דאַרפֿען אַלע מאַנסלייט, וועלכע אונטערליגען דעם מיליטער-פֿליכט מעלדען אין פֿערלויף פֿון 8 טאָג וועגען דער ענדערונג פֿון זייער אַדרעס.

י דאָזיגע פֿעראָרדנונג פֿערפֿליכטעט: 1) מאַנסלייט פֿאַר׳ן פֿאַבאָר-עלטער פֿון 18 יאָהר; 2) אַלע, וועלכע האָבען מיליטערישע ביכלעך. מעלדען מוז מען זיך פֿערזענליך און גלייכצייטיג פֿאָרשטעלען דעם מיליטערישען דאָקומענט.

אין לאָדז ערלעדיגט די דערמאָהנטע מעלדונג די מיליטער-פּאָליציי-אישע אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט.

פּראָצעס פֿון דאָבראָניצקי׳ס מערדער.

פּראָצעס פֿון שטאָט-ראָט ד״ר פּיכנאַ איבערגענומען די פֿערטיידיגונג

(אָ) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, וועט דער פּראָצעס געגען דעם מערדער פֿון פֿאַבריקאַנט דאָבראָניצקי, סטעפֿאַן יאַבלאָנסקי פֿאָרקומען אָנהויב אָקטאָבער. דעם מערדער דראָהט לויט אַרטיקעל 15 פֿון פֿאָראיבערגעהענדע פֿאָרשריפֿטען — טויט-שטראָף.

ווי מיר דערוויסען זיך האָט די פֿערטיידיגונג איבער סטעפֿאַן יאַבלאָנסקי איבערגענומען דער פּרעזעס פֿון לאָדזער שטאָט ראָט ד״ר באָלעסלאַוו פּיכנאַ. גלייכצייטיג האָט זיך אויך דער פּראָפֿעסיאָנעלער פֿעראיין „פּ״אַצאַ״ געווענדעט צו דעם בעקאַנטען אַדוואָקאַט מאַסקאַלסקי אויס וואַרשאַ, אַז ער זאָל אויך איבערנעמען די פֿערטיידיגונג.

נאָך אַלץ וועגען סכסוך מיט די שטאָטישע אָנגעשטעלטע.

פֿערשאַרפֿט זיך דער קאָנפֿליקט צוליב די אָבגעזאָגטע טראַמוואַי-אָנגעשטעלטע.

(א) נעכטען איז אין דער וואָיעוואָדזטווע פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון דער געמישטער קאָמיסיע, וועלכע דאַרף ליקווידירען דעם סכסוך פֿון די שטאָטישע אַרבייטער מיט׳ן מאַגיסטראַט.

פֿאַר דער זיצונג האָט גענומען אַ וואָרט אַ פֿאָרשטעהער פֿון די מאַגיסטראַט-אָנגעשטעלטע, וועלכער האָט ערקלערט, אַז די אָנגעשטעלטע וועלען פֿריהער נישט צוטרעטען צו די אונטערהאַנדלונגען ביז עס וועלען נישט צוריק צוגענומען ווערען צו דער אַרבייט די 4 טראַמוואַי אָנגעשטעלטע, וועלכע זענען דערווייטערט געוואָרען נאָך׳ן שטרייק. צוליב דער דאָזיגער ערקלערונג איז די זיצונג איבערגעריסען געוואָרען און ס׳איז אַריינגעקומען דער וויצע-וואָיעוואָדע אָאַלינסקי, וועלכער האָט אין זיין רעדע אָנגעוויזען, אַז דער דירעקטאָר פֿון דער טראַמוואַי-געזעלשאַפֿט האָט זיך קאַטעגאָריש אָבגעזאָגט צוריק צו געהמען די אָבגעזאָגטע אַרבייטער. דער וואָיעוואָדע האָט אָבער צוגעזאָגט, אַז אויב די טראַמוואַי-דירעקציע וועט נישט צושטעלען קיין קאָנקרעטע בעווייזען, דאָס די אָבגעזאָגטע אַרבייטער האָבען בענוצט טעראָר בנוגע די אַנדערע אַרבייטער, וועט די וואָיעוואָדזטווע צווינגען די דירעקציע די אַרבייטער צוריקצונעהמען.

נאָכדעם איז מען צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די בעזונדערע פּונקטען פֿון די אָנגעשטעלטע-פֿאָדערונגען.

12 מיליאָן דאָלאַר אויף קאַנאַליזאַציע.

מאַגיסטראַט בעשטייט אונטערהאַנדלונגען מיט אויסלענדישע קאַפּיטאַליסטען.

(ס) דער מאַגיסטראַט האָט בעשטייט די אונטערהאַנדלונגען מיט אויסלענדישע פֿינאַנץ-קאָנצערציומס וועגען בעקומען אַנ׳הלוואה אויף קאַנאַליזאַציע. מיט׳ן בעקומען אַזאַ הלוואה וואָלט דער מאַגיסטראַט געקענט צוטרעטען אויסער קאַנאַליזאַציע אָנצוהויבען די אַרבייטען ביי דער וואַסערלייטונג.

עס האַנדעלט זיך וועגען אַ הלוואה פֿון 12 מיליאָן דאָלאַר. איינער פֿון די הויפּט-בעדינגונגען, וועלכע עס שטעלען די אויסלענדישע קאַפּיטאַליסטען איז, אַז די רעגירונג זאָל געבען אַ גאַראַנטיע. דאָס פֿינאַנץ-מיניסטעריום איז איצט גוטע דערצו און די פֿראַגע זאָל אין דער גאָהענטסטער צייט ערלעדיגט ווערען.

געוואָרט קויפֿען סחורה און געכאַפּט קלעפּ.

גרויסע אַוואַנטורע בעת אַ ליציטאַציע.

(ב) עהערנעכטען האָט אין די פֿירמע „קאַראַנאַ״ אויף קאָשטשושקי 3 געזאָלט פֿאָרקומען אַ ליציטאַציע, וועלכע איז בעשטימט געוואָרען דורכ׳ן קאָמאָרניק טאָמאַשעווסקי.

ווען צו דער ליציטאַציע איז געקומען אַ געוויסער וואָלף טשאַרני האָבען איהם די אינהאַבער פֿון דער פֿירמע „קאַראַנאַ״ די ברידער באַקער איהם אָרענטליך צושלאָגען. צו שיצען טשאַרני׳ן איז אָנגעקומען אַ פּאָליציאַנט, וועלכע האָט אָבער די ברידערלעך נישט געקענט איינהאַלטען און האָבען טשאַרני ווייטער געלעגט מיט וואָס ס׳האָט זיך נאָר געלאָזט. אַלע פֿיר ברידער זענען אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין פּאָליציי.

די „שוואַרצע האַנד״ זאָגט דעם אינדוסטריעלער איטינגאָן: טויט — אָדער געלד

ה׳ איטינגאָן מעלדעט דער פּאָליציי אין דער בחור זיצט שוין אין „חד-גדיא״.

(ב) עהערנעכטען האָט זיך אָפּגעשפּילט דער עפּילאָג פֿון דעם שאַנטאַזש וועלכען אַ געוויסע באַנדע האָט געוואָלט בעגעהן געגען דעם היגען אָנגעזעהענעם אינדוסטריעלער ה׳ נחים איטינגאָן. די מעשה דערפֿון איז אַזאַ:

אין אַ געוויסען טאָג האָט ה׳ נאום איטינגאָן בעקומען אַ בריף מיט פֿאָלגענדען אינהאַלט:

„מיר זענען אין אַ קריטישער לאַגע און מיר ברויכען מזומן. איהר ווייסט דאָך געוויס, אַז דאָס אויסהאַלטען פֿון אַ באַנדע קאָסט זעהר פֿיל געלד, דעריבער דאַרפֿט איהר 9 אַ זייגער אין אָוונד אָוועקלעגען ביי דער טראַמוואַי-סטאַציע אין אַרעלמובעק 5 טויזענד זלאָטים, אויב דו וועסט האָבען די דרייסטקייט צו מעלדען וועגען דעם דער פּאָליציי דראָהען מיר דיך מיט׳ן טויט אויב אפֿילו אונזער שליח, וועלכער וועט קומען אָפּנעהמען דאָס געלד זאָל אַרעסטירט ווערען, איז וועה דיר איטינגאָן. מיר פֿערמאָגען נאָך 27 מענשען אין דער באַנדע, וועלכע וועלען בלוטיג נקמה נעהמען איבער דיר און דיין גאַנצע פֿאַמיליע, וועלכע וועט פֿאַר זיין טאָט שווער בעצאָהלען, מיינט נישט, אַז מיר האָבען מורא פֿאַר דער פּאָליציי, דו ביסט נישט דער ערשטער. וועלכער מוז בעצאָהלען שטייער פֿאַר אונזער באַנדע „די שוואַרצע האַנד״ אַלזאָ, אויב איהר וועט נישט קומען אויף דעם אָנגעוויזענעם אָרט, ערוואַרט אייך דעזעלבער גורל, וועלכער ס׳האָט געטראָפֿען פּאָזנאַנסקין און זיין זוהן „אונזער לאָזונג איז טויט אָדער געלד״ אונטערגעשריבען איז געווען „די שוואַרצע האַנד״.

אויף צומאָרגענס נאָכ׳ן בעקומען דעם דאָזיגען בריף האָט עמ׳צער אָנגעקלונגען צו ה׳ איטינגאָן און האָט געפֿרעגט, צי איטינגאָן וועט זיך שטעלען מיט דעם געלד אויפ׳ן בעשטימטען אָרט.

ווען ה׳ איטינגאָן האָט זיך געוואָלט אַרויסדרעהען פֿון דעם ענין, ערקלערענדיג, אַז ער האָט קיין שום בריף נישט דערהאַלטען, האָט דער אומבעקאַנטער איהם געגעבען אַ האַלבע שעה צייט זיך איבערצוקלערען.

נאָך אַ האַלבער שעה האָט דער אומבעקאַנטער ווידער טעלעפֿאָנירט און דעמאָלס האָט ה׳ איטינגאָן געענטפֿערט, אַז ער וועט זיך שטעלען מיט דעם געלד, גלייכצייטיג האָט ה׳ איטינגאָן וועגען אַלץ געמעלדעט דעם אויספֿאָרשונגס-אַמט.

אין דער בעשטימטער צייט האָט זיך איינער פֿון די פּאָליציי-קאָמיסאַרען זיך איבערגעטאָן אין פֿאַלטאָ און הוט פֿון ה׳ איטינגאָן און מיט אַנ׳אויטאָ אַוועק קיין אַרעלמובעק. צוקומענדיג צו דער סטאַציע, האָט דער קאָמיסאַר בעמערקט שטעהען אַ יונגערמאַן, וועלכער האָט אַ געשריי געטאָן „איטינגאָן, שטעה״. דער יונגערמאַן איז אַרעסטירט געוואָרען און ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז דאָס איז דער 18 יעהריגער אַלטרעד זיפּעל.

דאָס קרייז-געריכט האָט זיפּעל׳ן פֿער׳משפּט צו 6 חדשים תּפֿיסה. עהערנעכטען האָט דאָס אַפּעלאַציע-געריכט דעם דאָזיגען אורטייל בעשטעטיגט.

לאָדזשער בילדער.

איי, איי, איי, כּבקרת...

אַ פֿייכטע, אַ רעגענדיגע נאַכט, ביין און שוואַרץ — אלול׳דיג, צעגיסט זי אַ דראָבנע רעגענדעל צוזאַמען מיט אַ פֿאַסקודנע מרה-שחורה איבער אַלע איברים... איבער׳ן הימעל לויפֿען אַ פּאָר בייזע וואָלקענעס און... אויף ווסכאָדניע גאַס נעבען אַ הויז שטעהט אַ קופּקעלע — פֿונוויטען — אַ שוואַרצער פֿלעק מיט הויך פֿעריסענע קעפּ אין הימעל אַריין.

— וואָס קוקט איהר דאָ, יודען?

— אַז איהר וועט זיין צופֿיל נייגעריג, יונגערמאַן, וועט איהר שנעל אַלט ווערען...

— דאָך עפּיס מוז דאָך זיין?!..

— אַ ליקוי חמה איז! — אַדרבה ווייזט די זון!.

פֿליצלינג גיט פֿון דער הויך, פֿון צווייטען צי פֿון דריטען שטאָק אַ פֿאַל דער בעקאַנטער סקאַרבאָווער איי... איי... איי... און דאָס קופּקעלע אונטען געמט זיך צו שאָקלען און צו קראַצען אין די בערדלעך צום טאַקט:

— יאָ, יאָ, הערשקע, אַוועק דער זומער, דער ווינטער רוקט צו...

— און דער אויוועץ איז צעבראָכען און דער פּעלץ איז אויסגעקראָכען — איי... איי... איי...

— שאַ, שטילט דאָרט, לאָזט הערען אַ יודיש וואָרט!..

אין פֿון אויבען שיט זיך: „קיוואַ... קו... רעט.״ ביינערט זיך דער באַס: „קוואַ... קוואַ.. קוואַ...״ און איינער, אַ סאָפּראַנדעל, אַ מחוצף שפּרינגט אונטער און רייצט זיך: „קו-רור-עס... און דער חזן אַליין בכבודו ובעצמו איז זיך מכריח און מאַכט אַ פּשרה צווישען זיי ביידע: „איי... איי... איי — קוואַ — קו — ראָס!״.. און חברה איז מסכּים אויפֿ׳ן פּשר און באַמקען אונטער: רועה עדרו... און אַז אַלע זענען שוין שלום, געהט אַוועק אַ גאַלאָפּ — ווער צו גאַס האָפּט און שרייט...

שטעהט אונטען דאָס קופּקעלע מיט פֿערריסענע קעפּלעך, פֿערטראָגענע אין אַנדערע עולמות אין ס׳רייסט זיך ביי וועמען אַרויס אַ זיפֿץ: „אוי טאַטע זיסער!״...

הערט דאָס אַ יודינע, וואָס שטעהט געביך אַ פֿערשעהמטע אָן דער זייט און הויבט זיך אָן קוועטשען די נאָז... און מאַכט פּיסקעס אויף צו וו נען: אַ שאָד, וואָס זי האָט נישט מיטגעבראַנגט די תּחינה מיט׳ן נייעם רבונו של עולם...

גאָר אָן אַ זייט שטעהט אַ בחור מיט אַ מיידעל, רייסט זי פֿון איהם: „ני, קומען זי שוין, זלמן, וואָס עלן זע דאָ אויסשטיין?״... און ער בעט זיך ביי איהר: „נאָך אַ מינוטקעלע, זלאַטע, ז׳זאָלן אַזוי געזונד זיין!״... בעליידיגט זי זיך:

— קוקען נאָר אָן, אַזוי איז ער אַ גאַנצער פֿריידענקער, און מיט איינמאָל קוועלט ער גאָר אויף, ווי אַנ׳אַרבעס אין פֿאַמעשאָף!

בלייבט איהר זלמן אויך נישט שולדיג:

— אַז זי זענען אַ פֿרויענצימער! — און מישען אויס קאַשע מיט גרייפּלעך.

קומט אָן אַ פּאָליציאַנט: „צאָ טו זאַ בוזשניצאַ?!״ און דאָס קופּקעלע צעלויפֿט זיך, וואו דער שוואַרצער פֿעפֿער וואַקסט — אַהיים הינטער די וואַרימע פּערינעס אַריינגעטער און פֿון אויבען יאָגט נאָך דער „איי, איי. כּבקרת״.

י. שרה׳לעס.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, העניערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. 839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספֿאַל). נעמט אָן פֿון 9—11 און פֿון 5—8 אָוונט.

די פעראייניגונג פון די יודישע קליינהענדלער א געשעהענער פאקט

געשלאָסען די קאָנפערענץ — געוועהלט א צענטראַל-קאָמיטעט.

די פערזאַמלונג וועלכע האָט זיך געזאַלט אָנהייבען 12 אַ זייגער אין גמינע-זאַל האָט זיך אָנגעהויבען מיט אַ 2 שעה'דיגע פערשפּעטיגונג.

2 ביימאָג (עפענט ה' קרים דעם צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קליינהענדלער. דער גמינע-זאַל איז פול געפּאַקט מיט וואַרשאָווער און מיט פּראָווינצער דעלעגאַטען.

אין נאָמען פון פּערמאַנענץ-אויסשוס לעגט-פאָר ה' האַרענשטיין פאָלגענדע פּרעזידיום: העבער (קאַליש) בערגער (נאָוואָראַדאָמסק), פעלדמאַן (בריסק), סרעברעניק, פּרענקעל, גוטענשטיין, ליכט און וויינשטאָק.

אַ בעריכט וועגען דער פעראייניגונגס אַקציע, וועלכע איז געפיהרט געוואָרען אין משך פון חדשים גיט אָב ה' סרעברעניק.

דעמיט ווערט די ערשטע זיצונג געשלאָסען ביז 6 פאַרנאַכט.

נאָך דער הפסקה פיהרט די זיצונג ה' העבער.

אַ רעפעראַט וועגען אָרגאַניזאַציע האַלט ה' ווערימקרויט. גלייכצייטיג רעפערירט ער וועגען די סטאַטוט-ענדערונגען.

אַדוו. מאַלקין האַלט אַ נ'אויספיהרליכען און גוט בעגרינדעטען רעפעראַט וועגען די פערשידענע שטייער-צאָהלונגען. אַ רעפעראַט וועגען קאָאָפּעראַציע האַלט ה' ליכט

ה' אָרנשטיין (לעמבערג) רעפערירט וועגען ליכווידאַציע-קאַמף.

ה' פעלדמאַן (בריסק) רעפערירט וועגען גמילות-חסדים-קאַסעס.

איבער אַלע רעפעראַטען ענטוויקעלט זיך אַ הייסע לייַדענשאַפטליכע דיסקוסיע, וועלכע איז פיל מיט אָנפאַלען אויף אַ טייל פון די וואַרשאָווער פיהרער, וואָס רייסען זיך אַרום צווישען זיך. און אַ דאַנק זיי קען נישט קימען די פעראייניגונג אויף וועלכע די פּראָווינץ האָפט אַזוי שטאַרק.

אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך אַ גאַנצע רייהע דעלעגאַטען פון פערשידענע שטעדט.

אין משך פון דער צייט זענען אָנגעקומען פיל מיטגלידער פון דער דזיקא 5, וועלכע זענען געקומען אויף דער קאָנפערענץ, מיינענדיג, אַז היינט וועט פאָרקומען דער המשך פון דער פערזאַמלונג, וואָס איז פאָרגעקומען זונטאָג אין לאָקאַל פון קליינהענדלער פעראיין.

דאָס פּרעזידיום האָט אָבער אַרויסגערופען פּאָליציי און די, וועלכע האָבען געוואָלט שטערען, נישט אַריינגעלאָזען אין זאַל.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז עס ווערט געפיהרט פאָלגענדער קאַמף: פון איין זייט האָט שענקער געקעמפט פאַר אַ פּלאַץ אין צענטראַל-קאָמיטעט. די ה"ה ליבערמאַן און ווערימקרויט ווידער מיט זייער גרופּע און אויך אַ גרופּע, וואָס האָט אונטערגעשטיצט די קאַנדידאַטור פון ה' קרים

די מעהרהייט פון צוזאַמענפאָהר האָט זיך אָבער געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די „קעמפענדע" פּערזאָנען פון ביידע צענטראַלעס די ה"ה ליבערמאַן, קרים און ווערימקרויט זאָלען אין צענטראַל-קאָמיטעט נישט זיין, ווען זיי וועלען נישט זיין וועט די פעראייניגונג האָבען אַ האַפט.

אַזוי ווי אָבער די אָפּאָזיציאָנעלע גרופּעס האָבען כסדר געטומעלט און געמאַכט סקאַנדאַלען איז ערקלעהרט געוואָרען אַ הפסקה, כדי צו קומען צו אַ קאָמפּראָמיס, אָבער נאָך דער הפסקה האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז מען איז נישט געקומען צו קיין קאָמפּראָמיס. עס האָט זיך דעריבער אָנגעהויבען אַ נייער קאַמף אַרום די וואַהלען.

ה' וויינשטאָק (טשענסטאָכאָוו), האָט פאָרגעלעגט. אַז מען זאָל קלויבען נייטראַלע מענשען. ה' טריסט – נישט צו וועהלען קיין קאָמפּראָמיטירטע פּערזאָנען. עס רעדט נאָך ה' פערעלמוטער, אָבער מען לאָזט איהם נישט רעדען, ווייל עס ווייזט זיך אַרויס, אַז ער איז אַ גרויסער סוחר און האָט מיט די קליינהענדלער נישט וואָס צו טון.

אַרום 12 אַ זייגער ענטשטעהט אַזאַ טומעל. אַז עס דוכט זיך אויס דאָס די קאָנפערענץ וועט אויפגעריסען ווערען. עס ווייזט זיך נעמליך אַרויס, אַז דער פּערמאַנענץ-אויסשוס האָט ענדליך בעשלאָסען אין צענטראַל-קאָמיטעט נישט צו וועהלען די ה"ה קרים, ליבערמאַן און ווערימקרויט.

און נאָכדעם ווי דער עולם בערוהיגט זיך ווערען אין בלאָק געוועהלט פאָלגענדע מיטגלידער אין

צענטראַל-קאָמיטעט

וויינשטאָק (טשענסטאָכאָוו), רוט (בענדין), ליבערט (לאָדמיר), אָרענשטיין (לעמבערג), פרידמאַן (לאָוויטש), פעלדמאַן (בריסק), בערגער (ראַדאָמסק), קירשבוים (לאָדז), ראָזענבערג, (לובלין) ליכט, (ראָוונע), בערעזאָווסקי (גראָדנע), העבער (קאַליש), מעדזינסקי (וולאָצלאַוועק), קאָמענדאַנט (אוסטראָה), קלאַר (קוטנע), ראָזענבערג, פרידמאַן, גערשט צוקער, אייזענמאַן, אינגוש, סטגאַל, יאָזשווינסקי, טשערנאָבראָדע, סרעברעניק, ראָזענבליט (אַלע פון וואַרשאָ).

צום סוף ווערען אָנגענומען אַ רייהע רעזאָלוציעס, צווישען אַנדערע, אַז די פעראייניגונג איז אַ געשעהענער פאַקט, און מיט אַלע ענינים דאַרף זיך די פּראָווינץ ווענדען אויף דזיקא 5.

עס ווערט אויך אַרויסגעשיקט צום מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי אַ דעפּעשע און 1 אַ זייגער ווערט די קאָנפערענץ געשלאָסען.

פון לאָדזער תבואה-מאַרק.

די פערגאַנגענע וואָך האָט מען אויפ'ן תבואה מאַרק נישט בעמערקט קיין שום ענדערונג. די טענדענץ איז געווען א רוהיגע, קיין ווייטערע שטייגערונג איז נישט פאָראויסצוזעהען. ס'האָט זיך שוין פערענדיגט דער שניט פון קאָרן און ווייץ און צוליב דעם, וואָס ס'זענען נאָך דאָ אַלטע זאַפּאַסען, ווערען זיי איצט אין אַ גענוגענדער מאָס אַרויסגעוואָרפען אויפ'ן מאַרק.

צוליב דעם, וואָס פון פּאָמערן האָט זיך פערשטאַרקט דער עקספּאָרט פון תבואה זענען די פּרייזען אין דאַנציג עטוואָס שוואַכער געוואָרען און אַזוי ווי דער היגער מאַרק אָריענטירט זיך אויף דאַנציג, זענען אויך הי די פּרייזען אַביסעל צוריקגעגאַנגען.

אָנהויב וואָך זענען די פּרייזען אין לאָדז געווען עטוואָס פעסטער, אָבער דאָס דאַרף בעטראַכט ווערען פאַר אַן איבערגעהענדע ערשיינונג, וואָס איז אַרויסגערופען דורכדעם, וואָס צוליב'ן שלעכטען וועטער איז געווען אַ שוואַכער צופאָהר. טראַנזאַקציעס זענען דערפאַר געמאַכט געוואָרען זעהר ווייניג און יעדער האָט געקויפט גאָר דאָס נויטיגסטע.

אַרבייטער ווילען בעפרייט ווערען פון וואוינונגס-שטייער,

צוליב זייער שלעכטער מאַטעריעלער לאַגע.

(אַ) פאַריגע וואָך האָט דער לאָדזער מאַגיסטראַט אָנגעהויבען פונאַנדערצושיקען די צאָהלונגס-נאָטיצען אויפ'ן מלוכה'שען וואוינונגס-שטייער.

צוליב דעם, וואָס די אַרבייטער האָבען בעקומען אין אַ גרויסער צאָהל די דאָזיגע „נאָטיצען", האָבען די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען בעשלאָסען צוזאַמענצורופען אַלגעמיינע פערזאַמלונגען פון זייערע מיטגלידער, כדי אָנצונעהמען ענטשפּרעכענדע בעשלוסען, אַז די אַרבייטער וועלכע געפינען זיך איצט אין אַ שלעכטער מאַטעריעלער לאַגע זאָלען נישט דאַרפען צאָהלען דעם דאָזיגען שטייער.

די צאָהל באַנקען

פערקלענערען זיך.

(ס) צוליב דער פעראָרדנונג וועגען טרייבען האַנדעל מיט וואַלוטע וועלען פיל באַנקען פערלירען דאָס רעכט. לויט אינפאָרמאַציעס פון די באַנקפירמען וועלען דעם רעכט בעקומען נאָר די באַנקען, וועלכע האָבען אַ קאַפּיטאַל פון 2 און אַ האַלב מיליאָן זלאָטיס. אַ חוץ דעם וועט פערלאַנגט ווערען קויציע אין דער הויך פון טויזענד אַקציעס, אַזוי אַרום וועט די צאָהל באַנקען זיך פיל פערקלענערען.

לופט-קאָמוניקאַציע

קאַטאָוויץ-לאָדז-וואַרשאַ.

(א) אין אויבערשלעזיע האָט זיך געגרינדעט א געזעלשאַפט וועלכע האָט דעם ציל צו ברענגען אין בעוועגונג ביז 3 לופט-ליניעס פאַר פּאַסאַזשיר-קאָמוניקאַציע: קאַטאָוויץ-לאָדז-וואַרשאַ, קאַטאָוויץ-ברעסלוי, קאַטאָוויץ-לאָדז.

נעכטען איז פאָרגעקומען די ערשטע גרינדונגס-פערזאַמלונג פון דער געזעלשאַפט, צו ברענגען אין בעוועגונג אַלע 3 ליניעס איז נויטיג א קאַפּיטאַל פון 4 מיליאָן זלאָטיס.

צאָל-אָפּצאָהלונגען

אויף טעקסטיל-סחורות.

(וו) פון פינאַנץ-מיניסטעריום טיילט מען מיט, אַז די פעראָרדנונג פון 20. יולי וועגען צוריקקעהרען די צאָל-אָפּצאָהלונגען ביים אַרויספיהרען טעקסטיל-סחורות איז אויסגעברייט געוואָרען אויף געהעקעלטע און געשטריקטע זאַכען וויסע און קאָלירטע בוימוואָל-סחורות און וואָל-אויסאַרבייטונגען. אויך איז איינגעפיהרט געוואָרען דאָס צוריקקעהרען די צאָל אָפּצאָהלונגען ביים אַרויספיהרען הוט-אַרבייטונגען און אויך איניגע מעטאַל-אויסאַרבייטונגען.

איינשרייבונגען אין די יודישע פאָלקס-שולען.

(–) אין די יודישע פאָלקס-שולען באָראָכאָוו-שול אויף ציגעל גאַס 26 און מעדעם-שול אויף ציגעל גאַס 17. האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די איינשרייבונגען. עס זענען נאָך פערבליבען נאָר אַ קליינע צאָהל ערטער. איינשרייבונגען קומען פאָר אין די קאַנצעלאַריעס פון די דערמאָהנטע שולעס.

עס ווערען אויך אָנגענומען שילער אין די עלטערע קלאַסען, די דאָזיגע שילער ווערען ספּעציעל צוגעגרייט.

א פערבלאָנדזשעט קינד.

(–) ביים רב סעגאַל (פּאָלודניאָווא 25) געפינט זיך אַ פערבלאָנדזשעט 5-יעהריג מיידעלע; זי טראָגט אַ רויט קליידעל מיט אַ ווייס שערצעל. זי הייסט סטאַשאַ און רעדט בלויז פּויליש.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

5-טע קל. 6-טער טאָג.

3,000 זל.: 42521.
2,000 זל.: 54024.
1,000 זל.: 11204, 45160, 45863, 46906, 57311, 64284.
600 זל.: 178, 3801, 13295, 29519, 40155, 42482, 42518, 61590, 64587.
500 זל.: 1599, 5577, 20188, 25996, 26142, 29639, 42917, 44485, 56748.
400 זל.: 3199, 5293, 7878, 16642, 12456, 13982, 15361, 15836, 10033, 16366, 19143, 19309, 19392, 22217, 24222, 24516, 24646, 26834, 28231, 28369, 28712, 28715, 28756, 30594, 30945, 31096, 31983, 32387, 32744, 34532, 35588, 36506, 39361, 40283, 41505, 46189, 48083, 49002, 50270, 50662, 53001, 54652, 57207, 57259, 63972.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונטערליכע קרענקהייטען, ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בעשטראַהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 1817

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6
הווענד צו קליניק-פּרייזען.
גדאַנסקאַ 31.

דאס האט געטון אנ'אייגען ווייב...

פערמסרט דעם מאַן, אַז ער בעהאַלט זיך אויס פון מיליטער.

אויף בעדנאַרסקאַ 5 וואוינט דאָס יונגע פּאָר-פאָלק מיעטשיסלאַוו און אַננאַ פּאַוולאַקאָווא. ווען דאָס פּאָר-פאָלק האָט חתונה געהאַט איז ער אַלט געווען 20 יאָהר און זי קוים 18.

בעת דאָס פּאָר-פאָלק האָט אַדורכגעמאַכט די האָניג-חדשים האָט זיך איבערגערוקט די צייט ווען מיעטשיסלאַוו האָט געדאַרפט געהען אין מיליטער. עס האָט זיך איהם נישט געוואָלט איבערלאָזען זיין יונג ווייבעל אָהן מענער-בעזעלשאַפט, האָט ער געמאַכט א „יידעל" אין די פּאַפּירען און דאָס ביקסעל אין האַנד אַריין נישט גענומען. אַזוי האָט דאָס פּאָר-פאָלק זיך געלעבט אַ לענגערע צייט. שלום-בית איז אָבער נישט אויף שטענדיג און אויך דאָס פּאָר-פאָלק האָט זיך אָנגעהויבען אַרומצוקריגען, אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט ביז אַננאַ איז אַוועק אין פּאָליציי און האָט דערצעהלט, אַז איהר מאַן בעהאַלט זיך אויס פון מיליטער.

מיעטשיסלאַוו איז אַרעסטירט געוואָרען.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין טשענסטאָכאָוו

פון א לאָדזער, וועלכער האָט פערפיהרט א לאָדזער מיידעל.

די פערפיהרטע בעגיסט איהר פערפיהרער מיט וויטריאָל. - וואו איז אַהינגעקומען דאָס קינד?

פון אונזער טשענסטאָכאָווער קאָרעספּאָנדענט.

(–) מיט א צייט צוריק האָבען מיר געשריבען וועגען א געוויסען לייזעראָוויטש וועלכער האָט פּראָוואָצירט זיין כלה סאַבינאַ כאַנאַכאָוויטש פון וועסאָלאַ 12. פרל. כ. האָט געהאַט א קינד, אָבער לייזעראָוויטש איז דעמאָלס פערשוואונדען געוואָרען און קיינער האָט נישט געוואוסט וואו ער איז אַהינגעקומען. מיט א צייט שפּעטער האָט כאַנאַכאָוויטש זיך דערוואוסט, אַז איהר געוועזענער חתן האָט חתונה געהאַט און וואוינט אין טשענסטאָכאָוו. זי איז גלייך אַוועק קיין טשענסטאָכאָוו און גערופען לייזעראָוויטש'ען צום רב. לייזעראָוויטש האָט ביי דעם רב ערקלעהרט, אַז ער קען די כאַנאַכאָוויטש גאַרנישט און ווייס נישט פון וואָס צו זאָגען. כאַנאַכאָוויטש האָט דעמאָלט אַרויסגענומען אַ פלעשעל וויטריאָל און דערמיט בעגאָסען איהר פערפיהרער. ביי לייזעראָוויטש'ען איז אויסגעברענט געוואָרען איין אויג און די גאַנצע הויט פון פּנים. פרל. כאַנאַכאָוויטש איז אַרעסטירט געוואָרען.

נעכטען איז אין טשענסטאָכאָוו פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען כאַנאַכאָוויטש. זייער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס און דער געריכטס-זאַל איז געווען געפּאַקט.

סאַבינאַ כאַנאַכאָוויטש ערקלעהרט, אַז זי האָט בעגאָסען לייזעראָוויטש'ען מיט וויטריאָל דערפאַר, וואָס ל. האָט ביי איהר צוגענומען דאָס קינד און ביז איצט ווייסט זי נישט, וואו עס איז אַהינגעקומען.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען אָפּצולעגען דעם פּראָצעס, כדי צו דערפילען די אויספאָרשונג. אַ חוץ-דעם האָט דאָס געריכט בעשלאָסען אָנצוהויבען אַן אויספאָרשונג געגען לייזעראָוויטש'ען וועגען דעם וואו ער האָט אַהין געטון דאָס קינד.

-ד.

דעם גרעסטען אויסוואהל פון
שטיהל גענבעטע
פון אייגענער טישלערײ.
פערש. פאַסטנער, אויך טאַפּעצירער-אַרבייט,
מאַטראַצען, קאזעטקעס און אטאמאנעס.
רעפּעראַטורען צו ביליגע פּרייזען.
איז נאָר צו בעקומען ביי
ג. לעווקאָוויטש, לאָדז,
פּאָלנאַצנאַ 5, אין הויף, רעכטס.
קומט און איבערצייגט אייך!

קומט און איבערצייגט אייך!

ביבליאָטעק ביי דער יודישער פאָלקס-בילדונגס-ליגע.

אין יודישען פאָלקס-הוי אי מאָרגע קומען די ערשטע גרינדונג-פערזאַמלונג וועגען שאַפען אַ ביבליאָטעק ביי דער יודישער פאָלקס-בילדונג-ליגע. דער פאָרזיצענדער ה. מ. באַלבערישסקי אינפאָרמירט די פערזאַמעלטע וועגען רעזולטאַט פון בלימעל-טאָג און רופט די פערזאַמעלטע תיכף צוצוטרעטען צו דער אַרבייט. נאָך לענגערע ויכוחים וועגען דער אָרגאַניזאַציע אין וועלכע עס האָבען אַנטיילגענומען די ה״ה: גליצען, שטיין, גאָלדבערג, גראָסמאַן, וואָלקאָוויטש א. אַ. איז בעשלאָסען געוואָרען, ערקלעהרען אַ זאַמעל-חודש פאַר ביכער, אויפפאָדערן די אַלע ביי וועמען עס זענען דאָ ביכער פון דער פריערדיגער ביבליאָטעק תיכף אומצוקעהרען זיי.

צום סוף איז אויסגעקליבען געוואָרען אַלס פאָרזיצער פון קאָמיטעט — ה׳ מ באַלבערישסקי און אַ טעכנישע קאָמיסיע פון די ה״ה: וואָלקאָוויטש, גראָסמאַן, ה. גאָלדבערג, שטערנשוס און דיאַמאַנט.

אין כאַרקאָוו געדענקט נאָך די לאַדזער יוליוס אדלער׳ס „אוריאל אַקאָסטאַ“.

א דעמאָנסטראַציע לכבוד אדלער׳ן אין כאַרקאָווער יודישען טעאַטער.

פון כאַרקאָוו שרייבט מען:

איך וועל דיר איבערגעבען אַ אינטערעסאַנטען פאַקט, וואָס האָט פּאַסירט די פאָריגע וואָך אין היגען יודישען טעאַטער. דאָ גאַסטראָלירט איצט אַ טרופּע פון אָדעס, זי איז שוין דאָ אַ וואָך 4 און שפּילט מיט גרויס ערפאָלג. כאַרקאָוו איז היינט אַ גרויסער יודישער צענטער, די טרופּע שפּילט אין גרעסטען כאַרקאָווער טעאַטער, עס געהט דאָרט אַריין איבער 3 טויזענד מענשען. דעם פאָריגען דאָנערשטאָג האָט מען אין יודישען טעאַטער אין כאַרקאָוו געשטעלט „אוריאל אַקאָסטאַ“. אַלע לאָדזער, וויפיל עס זענען נאָר פערהאַן אין כאַרקאָוו זענען געקומען צו דער פאָרשטעלונג עס פאַלט דער ערשטער אַקט, די כאַרקאָווער פּאַטשען בראַוואָ, נאָר פון אַ לאָזשע גיט אַ לאָדזער אַ רוף אויס:

— בראַוואָ אַדלער!

און דאָס איז געווען גענוג, אַז עס זאָל באַלד דערויף פאָרקומען אַ גאַנץ שיינע דעמאָנסטראַציע לכבוד אַדלער׳ן. די לאָדזער זענען מיט געצווייגען קוים איינגעזעסען ביז איבער דעם דריטען אַקט און דאַן זענען אַלע לאָדזער, ווי איינער אַרויס פון טעאַטער.

די לאָדזער, וואָס טראָגען נאָך אין זיך די בעגייסטערונג פון יוליוס אַדלער׳ס „אַקאָסטאַ“ האָבען נישט געקענט איינזיצען אין טעאַטער ביי אַזאַ שלעכטען שפּילען.

פרייע טריבונע.

חשוב׳ע רעדאַקציע!

אין צוזאַמענהאַנג מיט מיין בריף אין „נ. פאָלקסבלאַט“ נומער 197, וואָס איז אייגענטליך נישט געווען געווענדעט נישט געגען דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע און נישט געגען די „ספּאַלעטשניקעס“, נאָר געגען די אָנפאַלען אויף מיר אין דער בונדישער „פאָלקסצייטונג“, האָבען זיך בעוויזען 3 בריף: פון דער פערוואַלטונג, פון ד״ר ווייסהאָף און פון ד״ר י. אייכנער. איך וויל געבען אַ קורצען ענטפער מיינע אפּאָנענטען. כ׳וועל אָנהויבען פון דער פערוואַלטונג:

איך האָב נישט בעשולדיגט די גאַנצע פערוואַלטונג אין דעם ווילען פון ענטיודישען די [קר.-קאַסע, נאָר בעצייכענט, אז אַזאַ טענדענץ איז געווען ביי די גאַנץ מאַסגעבענדע קרייזען און דאָס איז אויך אַ פאַקט: דער וויצע-פאָרזיצער פון דער קר.-קאַסע-פערוואַלטונג, ה׳ קאַזמירטשאַק האָט עס אָפען געזאָגט אויף אַ זיצונג פון דער רעדוקציע-קאָמיסיע און דער יודישער מיטגליד פון דער פערוואַלטונג, ה׳ ליבראַך, האָט צוליב דעם, אַלס פּראָטעסט, פערלאָזט די זיצונג.

וואָס אָנבעלאַנגט דער פראַגע, ווער עס ברענגט שאָדען דער קר. קאַסע — צי מיין קריטישע שטעלונג צו דער היינטיגער פיהרונג פון איהר, צי — די קורצזיכטיגקייט פון איהרע פיהרער, וועט ענטפערן דאָס לעבען אַליין.

2) מיט דעם ה׳ ד״ר ווייסהאָף מוז איך האָבען מיטלייד. ס׳וועט גאָרנישט העלפען: אַלע ווייסען גאַנץ גוט, אַז די אַזוי גערופענע "ספּאַלעטשניקעס" האָבען זיך פאַר׳ן אויסבּרוך פון׳ם שטרייק נישט ענטגעגען געשטעלט קאַטעגאָריש. אויב זיי האָבען דאַמאָלס נישט געהאַט דעם מוט אָפען צו קעמפען געגען שטרייק, דאַרפען זיי ווענינגסטענס איצט האָבען דעם מוט אין דעם זיך מודה צו זיין.

פאַר דעם קאָמפּלימענט, אַז נאָר אַ דאַנק מיין אַרויסטרעטען פאַר׳ן שטרייק, האָט די רעזאָלוציע פון די „ספּאַלעטשניקעס“ בעקומען איינגאַנצען 33 שטימען, דאַנק איך, אָבער דאָס איז נאָר אַ בעוויז, אַז מיין שטעלונג איז געווען אַ ריכטיגע.

3) ד״ר יעקב אייכנער זאָגט אייגענטליך נישט קיין נייעס. ער ווידערהאָלט דאָס זעלבע, וואָס די מחברים פון די ערשטע 2 בריף. דעריבער איז אַ ספּעציעלער תשובה אויף זיין בריף איבעריג. וועגען איהם פערזענליך וועל איך זאָגען אַפאַר ווערטער אויף אַן אַנדער אָרט.

מיט דרך-ארץ
ד״ר ל. שיפמאַן.

חשיב׳ע רעדאַקציע!

מיר בעטען אָפּגעבען אַן אָרט אין אייער חשוב׳ער צייטונג וועגען וואָס מיר דאַנקען אין פאָראויס.

מיר אונטערגעשריבענע עלטערען פון די קינדער, וואָס זענען געווען אין דער 1-טער גרופּע, און פון די קינדער, וואָס געפינען זיך איצט אין דער 2-טער גרופּע אויף דער קאָלאָניע אין ראַבקא, געגרינדעט דורך דער היגער „געז. פאַר קינדער- און יתומים פערזאָרגונג“. איבערלייענענדיג די דערקלערונג פון ה׳ קאַגאַן (אין אייער צייטונג נומער 184 פון 10. אויגוסט) פּראָטעסטירען ווי אַמשאַרפסטען געגען דער האַנדלונג פון דעם פערוואַלטונגס-מיטגליד ה׳ שפּירא און זיין פרוי די ווירטשאַפטערין פון דער קאָלאָניע, צוליב וועמען ס׳האָבען געמוזט אָפּטרעטען די בעסטע פריינד פון די קינדער אויף דער קאָלאָניע: די פרל. מאָרגענשטערן ב. און ה׳ קאַגאַן א.

מיר שטעלען פעסט אויפ׳ן סמך פון די דערצעהלונגען פון אונזערע קינדער. אַז די האַנדלונג פון דער בעל-הבית׳טע פרוי שפּירא איז זעהר אָפט געווען אַ בעליידיגענדע לגבי די דערמאָנטע צוויי דערציהער און די ווירטשאַפט פון דער פרוי אויף דער קאָלאָניע האָט געבורענגט גאַנץ אָפט שאָדען די קינדער (אָפט קאַרגע דערנעהרונג, שמוציגקייט א. אַז. וו.)

מיר פאָדערן, אַז די פערוואַלטונג פון דער געז. זאָל אָננעמען אַלע מעגליכע שריט, אַז די 2 אמת׳ע פריינד פון די קינדער פרל. מאָרגענשטערן און ה׳ קאַגאַן זאָל צוריק אַרבייטען אויף דער קאָלאָניע, כדי אונזערע קינדער זאָלען זיך געפינען אונטער אַן אמת׳ער אויפזיכט.

מיט דרך-ארץ
די עלטערען פון די קינדער.
עס פאָלגען 15 אונטערשריפטען

יודישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ אַנטוואָרטען אויף יורידישע אַנפראַגען. וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאָן.**
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון „נייעם פאָלקסבלאַט“
>
> בײַם דערלאַנגען אַן אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן פון דער ראַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 18-טען אויגוסט 1926.

מעלדונג.

די לעזער, וועלכע האָבען זיך בעוואָנדען צו אונז מיט אַנפראַגען ביז׳ן 5. אויגוסט און האָבען נאָך נישט בעקומען קיין ענטפער, ווערען געבעטען נאָכאַמאָל צו צושיקען זייערע אַנפראַגען.

1924. ב. פ.

עס איז אַ פראַגע, צו די אַלמנה אין יורשים קאָנען בעשטעטיגען זייער אייגענטום-רעכט צו דער איבערגעבליבענע פאַבריק אין איגוועטמאַר מיט אַ היפּאָטעק אָדער עהנליכע בעוויזע. אויב יאָ איז די קאָנצעסיע און פּאַטענט, אויף וועלכע עס פיגורירט דער יונגסטער יורש, נישט מאַסגעבענד.

1925. גאָלדאַפּעל.

אויף צו ברענגען אַ קאָמיסיע פעסטצושטעלען דאָס גרונד דירה-געלד דאַרפט איהר נישט האָבען די הסכמה פון הויזווירט. איהר קאָנט זיך ווענדען דעם אַלעמען ווענדען מיט אַן ענטשפּרעכענדע בקשה אין אירושאַנד ראַזיעמטשי (פּעטריקאָווער 61), אָדער אין פרידענס-געריכט פון אייער אָקרענג. אַלץ איינס, צי איהר האָט יאָ אַ זליוו און וואָדאָטשאָנג, פאַר אויסגאַבען מוזט איהר סאַי ווי צאָהלען.

1926. י. נ-שטאָט

עס איז אַ פראַגע, צי אין דער היפּאָטעק איז פאַרהאַן אַזאַ בעמערקונג, אַז אויב דער פערקויפער וועט אין משך פון 3 יאָהר דאָס הויז נישט צוריקקויפען, ווערט די בעמערקונג אויסגעשטראָכען. אויב יאָ, קאָן די בעמערקונג ווערען אויסגעשטראָכען נאָכ׳ן טערמין אָהן דער הסכמה פון דעם פערקויפער.

1927. אַ לעזער פון קאַמיענאַ 20.

הגם איהר האָט די אַפּעלאַציע נישט דערלאַנגט, גור דער הויז-ווירט, פונדעסטוועגען קאָנט איהר דערלאַנגען תיכף אין קרייז-געריכט אַ בקשה, אַז מען זאָל אַרויסרופען אויפ׳ן פּראָצעס דעם פאַר׳מלחמה׳דיגען לאָקאַטאָר פון דערזעלבער דירה. וואָס וועט דעצידירען, צי דאָס עדות-זאָגען פון לאָקאַטאָר, אָדער דער בעשלוס פון דער קאָמיסיע ווייסען מיר נישט, אַלענפאַלס וועט דאָס בעשטעטיגען פון עדות פיל מיטווירקען, אַז דער אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ זאָל נישט געענדערט ווערען לטובת דעם הויזווירט.

1928. י. פ-ט.

די ביזאיצטיגע אַמנעסטיעס זענען פאַר דעזערטירען נאָך אויסלאַנד נישט חל.

1929. אַ לעזער פון ציגעל-גאַס 66.

לאָזט פריהער די סומע אין אַקט-אינטערעציזיע איבערוואַלאָריזירען. דאָס אינטערליגט דער קאָמפּעטענט פון קרייזגעריכט.

זכרונות וועגען הרב אלי׳ חיים מייזעל זצ״ל

100) בעאַרבייט ספּעציעל פאַר׳ן „נ. פאָלקסבלאַט“

דער נעפינענער אוצר.

דאָס איז געווען אין די ערשטע יאָהרען פון דער רבנות פון ר׳ אליהו חיים מייזעל אין לאָדז.

אויף קעלמאַ-גאַס אין באַלוט האָט געוואוינט אַן אָרימער יוד אַ געוויסער לייבעל ג. לייבעל ג. איז געווען אַ טישלער, אָבער ער האָט נישט געהאַט קיין אייגענעם וואַרשטאַט, נאָר איז אַרום געגאַנגען מיט אַ קעסטעלע נעגעל, א הובעל און א זעג איבער די ווילקער הויפען און געבעטען אַ ביסעל אַרבייט. דערצו איז נאָך לייבעל געווען אַ מטופל מיט קינדער, פערשטעהט זיך דערי בער, אַז די נויט איז געווען פשוט אַ שרעקליכע. אַזוי זענען אָפּגעגאַנגען לאַנגע יאָהרען ביז איינמאָל...

לייבעל איז געוואָרען גאָר אַן אַנדער מענש. ער אַליין האָט זיך אויסגעפוצט ווי אַ פּאַניע, זיין ווייב און קינדער האָבען זיך אָנגעטון פון קאָפּ ביז די פיס פון דער נאָדעל אַוועק, אין שטוב ביי לייבל׳ען איז פּלוצלונג געוואָרען ששון ושמחה. מ׳האָט געגעסען, געטרונקען און געלאָזען זיך וואויל-געהן אויף וואָס די וועלט שטעהט.

די דאָזיגע פּלוצלונגדיגע ענדערונג ביי לייבל׳ען, האָט אַרויסגערופען אַ גרויס פערוואונדערונג נישט גאָר ביי לייבעל ג—ס שכנים נאָר אויך אין גאַנץ באַלוט, ווי איינער דעם אַנדערן. האָט גוט געקענט. ווען לייבעל איז אַזוי אַרויסגעגאַנגען אויסגעפוצט אין האָניג און אין מילך, מיט דעם זייגער און קייט אין די וועסט, מיט דעם שטעקען אין האַנד און פּאַפּיראָס אין מויל, האָט איינער פון די שכנים איהם אין אַ געלעכטער אַ פרעג געטון:

— לייבעל, וואָס ביסטו עפּעס אַזוי מיט איינמאָל בעגליקט געוואָרען, נישט אַנדערש, ווי דו האָסט אַ קלויסטער בע׳גנב׳עט?

לייבעל האָט קיין סך נישט געקלערט און גלייך געענטפערט, אַזוי ווי ער וואָלט שוין לאַנג געווען געוואָרט אויף דער דאָזיגער פראַגע.

— מיין ווייב האָט בעקומען אַ ירושה פון ענגלאַנד. איהר׳ס אַן אַלטער פעטער איז דאָרט געשטאָרבען און האָט איהר איבערגעלאָזען אַ גרויס פערמעגען.

דאָס איז אָבער געווען אַ תירוץ פאַר דער באָבען, עס האָט זיך קיינעם נישט געלעגט אויפ׳ן שכל.

די ווייבער, וועלכע האָבען זיך אַרויסגעזעצט אויף די טרעפּלעך פאַר די טויערן האָבען פערשידענע געפּליאָטקעוועט. מ׳האָט דערצעהלט נישט קיין געשטויגענע און געפלויגענע מעשיות וועגען דעם, ווי אַזוי לייבעל איז בעגליקט געוואָרען. דאָס זעלבע האָבען אויך געטון די מענער ביי די וועבשטוהלען און פאַרנאַכט אין בית המדרש, קיינער האָט אָבער גאָרנישט געקענט אויסטראַכטען און אַלע האָבען מקנא געווען לייבלען מיט זיין גרויס גליק.

אין דעמזעלבען הויז, וואו לייבעל האָט געוואוינט אויף קעלמאַ-גאַס האָט אויך געוואוינט אַ קריסט אַ פּלומפּען-בויער אַ מענש, אַן איינזאַמער אָהן משפחה, ער האָט זיך מיט קיינעם נישט גע׳חבר׳ט און נישט צוזאַמענגעטראָפען, הגם ער איז געווען אַן ערשטקלאַסיגער בעל-מלאכה און די בוי-בעוועגונג אין לאָדז איז דעמאָלט געווען גאָר אַ שטאַרקע, האָט ער זיך בשום אופן נישט געוואָלט אַריבערציהען אין שטאָדט אַריין, נאָר האָט געוואוינט אין אַ קליין שטיבעל אין באַלוט. נישט איינמאָל האָט מען שוין דעם קריסטליכען פּלומפּען-מאַכער פאָרגעלעגט זיך צו ציהען אין שטאָט אַריין און עפענען אַ גרויסע אונטערנעהמונג. דער קריסט האָט אַלע פאָרשלאַגען אָפּגעוואָרפען.

ער האָט געהאַלטען אַ צעהנדליג אַרבייטער און אַליין מיט געאַרבייט ביי יעדע אָנגענומענע פּלומפּ. די אַלע וואָס זענען געווען מיט איהם אין נעשעפטליכע פערבינדונג האָבען אָבער געוואוסט, אַז דער פּלומפּען-מאַכער מוז האָבען זעהר פיל געלד, הגם ער האָט געלעבט אין אָרימקייט. קיינער האָט אָבער נישט געקענט פערשטעהן פאַר וועמען דער פּלומפּען-מאַכער זאַמעלט אַ פערמעגען, בעת ער האָט קיין שום פאַמיליע נישט.

דער פּלומפּען-מאַכער האָט אין דעם דאָזיגען הויף געוואוינט היבשע עטליכע יאָהר און מיט קיינעם פון די שכנים קיין שום מ״ע ומשא נישט געהאַט. נישט קיין גוט מאָרגען, נישט קיין גוט יאָהר, אַרויסגעגאַנגען אין דערפריה צו דער אַרבייט און צוריקגעקעהרט אין אָווענד, האָט מען דעם קריסט מעהר נישט דערזעהען, אַ חוץ אַמאָל זומער-צייט פאַר׳ן טויער כאַפּען אַ ביסעל לופט.

איינמאָל גאַנץ בעגינען, ס׳איז געווען אפשר 5 אַ זייגער מאָרטאָג האָט זיך אין דעם הויף אויף קעלמאַ-גאַס, וואו ס׳האָט געוואוינט לייבעל טישלער און אויך דער קריסטליכער פּלומפּען-מאַכער, דערהערט אַ שרעקליך געשריי פון דעם קריסט. אַלע שכנים זענען אַרויס פון די בעטען, כדי זיך צו דערוויסען די סבה פון די געשרייען. וועלכע זענען געקומען פון דעם קעלער אויפ׳ן הויף ווען די שכנים זענען אַריין אין קעלער, האָבען זיי אינעווייניג געזעהען שטעהן דעם פּלומפּען-מאַכער, וועלכער האָט געיאָמערט און זיך געריסען ביי די האָהר. נעבען איהם איז געווען אַן אויפגעגראָבען נישט טיף גריבעל און אויף דר׳ערד איז געשטאַנען אַ לאָמטערן. דער קריסט האָט זיך געוואָרפען ווי אַ פיש און האָט געשריגען:

וואו איז מיין געלד, מיין שווערע האָראָוואַניע, מיין לאַנגיעהריגע פּראַצע?

קיינער האָט פאָרלויפיג נישט געוואוסט וועגען וואָס האַנדעלט זיך, וועגען וואָס פאַר אַ גנבה דער קריסט רעדט. ווען דער פּלומפּען-מאַכער האָט זיך אַביסעל בערוהיגט, האָט ער ערשט אָנגעהויבען צו דערצעהלען מיט אַלע פרטים וואָס פאַר אַ אומגליק עס האָט איהם געשעהען: אַלע האָבען אויפמערקזאַם אויסגעהערט די געדוואַישע נישט סיסטעמאַטישע און נעהיימניספולע געשיכטע.

(פאָרטזעצונג קומט).

יאפאנישע פרויען נעהמען זיך רעכט

פרויען אויף די וויכטיגסטע פאסטענס פון לאנד.

פון י. אבראמסאן.

זינט דער מלחמה צווישען רוסלאנד און יאפאן האבען מיר זיך איבערצייגט אז די קליינע מענשעלעך פון דעם ווייטען מזרח, די קורצע יאפאנעזיקעס מיט די שמאלע אויגעלעך, זענען פארטגעשריטענע און מוטיגע מענשען. מיר האבען געהערט וועגען וואונדערליכע גענעראלען, מיליטערישע פיהרער, וועגען געלערנטע, וועגען דיפלאמאטען און גרויסע שטאאטסמענער. מיט איין ווארט, מיר ווייסען אויף זיכער, אז דער יאפאנעזער איז נישט קיין פערשלאפענער גוש, אז ער איז פארטגעשריטען ביז גאר. אבער מיר האבען קיינמאל נישט געוואוסט, וואס עס הערט זיך מיט דער יאפאנעזישער פרוי.

אט הערען מיר לעצטענס וועגען דעם קאמף פאר פרייהייט און גלייכהייט, וואס די פרוי פיהרט אן אין יאפאן. מיר האבען די לעצטע יאהרען געהערט וועגען גרויסע דעמאנסטראציעס אין טאקיא, די הויפט-שטאט פון יאפאן. מיר האבען געהערט וועגען פעטיציעס צום פארלאמענט, וועגען געבען פרויען גלייכע רעכט מיט די מענער. יאפאן איז אזוי ווייט פון אונז, מיר שטעהען אזוי ווייט פון איהר לעבען, מיר פערשטעהען אזוי וועניג, וואס דארט געהט אן, אז מיר האבען זיך נישט געקאנט שאפען קיין בילד וועגען דעם, וואס דארט גיט זיך אן בעצוג צו דער פרויען-בעוועגונג.

אין „ניו-יארקער העראלד טריבון" איז ערשינען אן ארטיקעל פון א יאפאנעזער אדאטשי קינאשוקי. דער דאזיגער שרייבער גיט איבער זיינע איינדריקען פון יענעם לאנד, וואו ער האט נישט לאנג צוריק גערייזט און איז בעקאנט מיט דעם, וואס דארט קומט פאר.

קיין פרייהייט גיט מען נישט, נאר מען נעהמט עס, און דאס איז אויך געווען דער מאל מיט דער יאפאנעזישער פרוי. עס איז געווען א צייט, ווען זי האט גארנישט געוואגט צו טאן, זי האט נאר געווארט, מען זאל אויף איהר רחמנות האבען און איהר געבען געוויסע רעכט. עס פערשטעהט זיך, אז די מענער האבען זיך אויסגעלאכט פון איהר און זי נאך מעהר פערשקלאפט.

אט, למשל, איז געווען דורכגעפיהרט א געזעץ, אז קיין פרוי טאר נישט בעזוכען קיין פאליטישע מיטינגען און געהערען צו פארטייען. אבער די גרויסע פאסירונגען אין דער וועלט האבען געמאכט א סוף צו דער דאזיגער לאגע.

יאפאן איז טאקי נישט געווען אקטיוו אריינגעצויגען אין דער מלחמה, אבער זי איז געווען בעאיינפלוסט פון דער גרויסער וועלט-קאטאסטראפע. איהר גאנצער געזעלשאפטליכער לעבען האט זיך צעטרייסעלט און מען האט זיך ארומגעזעהן, אז די פרוי קאן נישט בלייבען פון ווייטען, אז זי מוז העלפען צוריקבויען דאס צושטערטע, צעטרייסעלטע לעבען, און מען האט מיט אמאל אנגעפאנגען געבען די פרויען אלערליי רעכט.

עס איז נישט געווען קיין איין צווייג פון געזעלשאפטליכען לעבען, אין וועלכען די יאפאנערין האט נישט גענומען קיין אנטייל. עס זענען געווען פרויען דאקטוירים, פרויען אינזשיניערען, פרויען וואס האבען זיך אנגעגעבען מיט אינדוסטריע, און מערקווירדיג איז דאס, וואס די יאפאנערין האט ארויסגעוויזען פיל טאלאנט און אין א סך פאלען האט זי איבערגעשטיגען דעם מאן.

ביז מיט א קורצער צייט צוריק איז די ערציהונג פון דער יוגענד געלעגען אין די הענד פון די מענער. אבער די לעצטע יאהרען זענען שוין פערהאן מאסען לעהרערינס אין יאפאן און זענען מעהר ערפאלגרייך פון די מענער. ביז מיט א קורצער צייט צוריק איז נישט געווען מעגליך, אז מען זאל געהן צו א פרוי א דאקטאר זיך היילען, ווען מען איז קראנק געווען. היינט צו טאג זענען אין יאפאן פערהאן מאסען פרויען-דאקטוירים, וואס צייכנען זיך אויס אויף דעם געביט.

נאר דאס אלעס איז געגאנגען נישט זעהר שנעל. עס איז געקומען די גרויסע ערד-ציטערניש פון 1923. צעהנדליגער טויזענדער מענשען זענען רואינירט געווארען. עס זענען געבליבען מאסען קאליקעס. ארימקייט און אונגליק האט זיך צוגאסען אין אלע ווינקעלעך פון לאנד.

פון יענער צייט הויבט זיך אן די בעטייליגונג פון דער פרוי נאך שטארקער ווי פריהער און די עטליכע יאהר איז פארגעקומען אין דער הינזיכט פון פרויען-גלייכהייט אן אמת'ע רעוואלוציע. איצט פאלט גאר קיינעם אין קאפ נישט אריין, אז מען קען די פרוי האלטען אפגעזונדערט פון דעם געזעלשאפטליכען לעבען.

אין יאפאן זענען פערהאן גרויסע אקטריסעס: סומא מאטכואי און מיס ריטשוקא מארי. די דאזיגע צוויי פרויען זענען פערגעטערט פון אלעמען. מיט א פאר יאהר צוריק האבען אנגעהויבען אנקומען הונדערטער טויזענדער בריף צו די דאזיגע אקטריסעס, וואו מען בעט זיך ביי זיי, אז זיי זאלען העלפען ארויפקומען אויף דער ביהנע.

דאס אלעס ווייזט שוין, ווי ווייט די יאפאנישע פרוי איז אוועק אויפ'ן וועג פון פראגרעס. עס איז געווען א צייט — און דאס איז געווען נישט ווייט צוריק — ווען מען האט געקוקט אויף די אקטריסעס ווי אויף אויסוואורפען, וועלכע ברענגען נאר שאנד און שפאט אויף די עלטערענס קעפ און קיין לייטיש מיידעל האט נישט געוואגט צו טרוימען אפילו וועגען א ביהנע-קאריערע. איצט איז עס אנדערש. מען האט אנגעהויבען ליבען די דראמאטישע קונסט, מען וויל ווערען אקטריסעס. דאס איז אריין אין דער מאדע. אזא זאך וואלט נישט מעגליך געווען אמאליגע צייטען.

ביז מיט א קורצער צייט צוריק איז די פרוי אין יאפאן געווען א שקלאף. זי איז זעלטען ארויס פון איהר הויז. היינט צו-טאג געפינען מיר שוין עטליכע פרויען, וועלכע פיהרען אעראפלאנען. און ווען איהר געהט איבער די גאסען פון א גרויסער יאפאנישער שטאט, וועט איהר זעהן אויף שריט און טריט ווי פרויען פירען טעקסיס און ווי געשיקט זיי טוען זייער ארבייט.

אבער דאס איז נאך נישט אלץ. אין די געשעפטען געפינט איהר היינט פרויען וואס פערנעמען גאר א גרויסען ארט אין דער קאמערציעלער וועלט און זיי קאנקורירען אויס די מענער. אין רעזולטאט פון דעם, וואס די פרוי האט זיך אנגעפאנגען מישען אין דער אינדוסטריעלער און קאמערציעלער וועלט, געפינען מיר היינט-צו-טאג מאסען פרויען, וואס פירען אן גרויסע פאבריקען.

דער ווינטער-סעזאן קומט-אן!

דעריבער בעזארגט אייך ווי אמשנעלסטען מיט אן עלעגאנטען, ביליגען, פארטיגען פעלץ

דאס קענט איהר אבער נאר בעקומען ביים בעוואוסטען ספעציאליסט פון

פעלץ-ארבייט

ה. ראזענשטיין קאנסטאנטינער 29

די שניידער-אטעליע איז שוין בעזארגט מיט א רייכען אויסוואהל פון הערן-מאדעלען.

ווער העט נישט אריינפאהרען קיין פאראגוואי.

דער „עמיגדירעקט" אינפארמירט.

לויט'ן געזעץ פון פאראגוואישען פארלאמענט איז פאלגענדע קאטעגאריעס אימיגראנטען פערווערט אריינצוקומען אין לאנד.

1) קראנקע אויף פאוואוס, טראכאמע, טובערקולאז, אדער וואס האבען וועלכע נישט איז אנדערע קראנקהייטען אדער א פעהלער, וואס מאכט זיי אומפעהיג צו פערדינען.

2) בעלי-מום פון יעדען מין: בלינדע, שטומע און גייסטיג-קראנקע, אין וואסער מדרגה דאס זאל נישט זיין.

3) בעטלער אדער פערברעכער, וואס ווערען פערפאלגט פון געריכט, אדער, וואס זענען שוין בעשטראפט געווארען.

4) כראנישע שכורים.

5) עלטערע פון 70 יאהר, אויב זיי האבען נישט אין לאנד קיין קינדער, אייניקלעך אדער קרובים.

6) פרויען, עלטער פון 40 יאהר, אויב זיי בעקומען נישט קיין הילף פון זייערע מענער, ברידער, קינדער אדער אייניקלעך.

7) פערזאנען, וואס רופען ארויס צו ווארפען די עקזיסטירענדע געזעלשאפטליכע ארדענונג מיט געוואלט, ווי אויך פערזאנען, וואס פערנעמען זיך, דירעקט אדער אונדירעקט, מיט פראסטיטוציע.

דאס געזעץ בעשטימט אויך, אז עס טאר נישט אריינגעלאזט ווערען אין לאנד קיין שום עמיגראנט, וואס קאן נישט צושטעלען קיין בעווייז וועגען זיין בעשעפטיגונג און וועגען דעם, אז ער געהערט נישט צו קיינער פון די אויבענאויסגערעכענטע קאטעגאריעס.

צו דעם דאזיגען געזעץ האט דער פרעזידענט פון דער פאראגוואישער רעפובליק ארויסגעגעבען דעם 24 טען פעברואר 1925 א דעקרעט, לויט וועלכען די „אימיגראנטען" מוזען קאנען דערוויזען זייער מאראלישקייט און אז זיי האבען א בעשעפטיגונג אלס ערד-ארבייטער, בעלי-מלאכות אדער ספעציאליסטען, פון וועלכען ס'גיט איז פאך. זיי דארפען צושטעלען: א פאס מיט א פאטאגראפיש בילד, אויסגעשטעלט פון דער פאליציי אדער מוניציפאלער פערוואלטונג פון ארויספאהר-ארט, אדער א וועלכער ס'גיט איז דיפלאם, אטעסטאט א. א. וו. וועגען זייער בעשעפטיגונג און א צייגניש פון געריכט, אז ער איז אין משך פון די לעצטע 5 יאהר נישט בעגאנגען קיין קיין שום פערברעכען געגען דער עפענטליכער מאראל. די דאזיגע אלע דאקומענטען מוזען וויזירט ווערען ביים קאנסול, וואו דער עמיגראנט וואוינט.

עמיגראנטען, וואס פיהלען אויס די אויבענדערמאהנטע תנאים, האבען דאס רעכט אויף אלע פריווילעגיעס און הנחות, וואס זענען פעסטגעשטעלט אין די פאראגוואישע געזעצען וועגען עמיגראציע און קאלאניזאציע, ווי אויך צו געניסען פון די אלע אפמאכען און קאנטראקטען, וואס זענען געשלאסען געווארען צווישען פאראגוואי און דעם היימלאנד פונ'ם אימיגראנט.

דער אימיגראנט מוז שריפטליך אנגעבען דעם פאראגוואישען קאנסול דעם פונקט, אין וועלכען ער וויל זיך אין פאראגוואי בעזעצען. ער מוז זיך אויך שריפטליך פערפליכטען, אז ער וועט נישט פאדערען מען זאל איהם אומקעהרען די רייזע-הוצאות ביז דער נאהענסטער צו זיין רייזע-ציל אייזענבאהן אדער ש ף-סטאנציע, אז ער וועט מסכים זיין קאלאניזירען זיך אין די ערטער, וואס וועלען איהם אנגעוויזען ווערען, און ער וועט נישט פאדערען קיין אנדערע פריווילעגיעס, ווי די, וואס זענען פעסטגעזעצט אין די פאראגוואישע געזעצען וועגען אימיגראציע און קאלאניזאציע.

Dr. Prybulski

דאנזיגער 1 ?, טעל. 25-38.

וועגערישע- און האר- הויט - קראנקה. מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קינארקליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראלן. נעמט אן 9-1, 4-8 אוו., דאמען: 5-4

אין וואלד פון לידענשאפטען.

(רא מאן).

32)

אין דעם מאמענט, ווען פאר דעם גראף באטיאני איז געשטאנען דער טויט, דער מורא'דיגער סוף — האט ער זיך דערמאהנט, אז אמאל, וואוינענדיג אין אונגארן, האט ער בעפוילען צוצובינדען צו א סלופ איינעם פון זיינע דינער, וועלכער האט איהם ארייגעבראכט אין כעס, און געהייסען איהם שמייסען ביז ער איז געפאלען א טויטער.

ער האט זיך דערמאהנט נאך א מאל, וואס האט אויך עדות געזאגט אויף זיין אכזריותדיגקייט.

אין דעם שלאס פון זיין מוטער האט געלעבט א שעהן דינסט-מיידעל, וואס איז איהם שטארק געפעלען געווארען.

ער האט זיך מיט אלע מיטלען געפרובט ארפצופיהרען פון ארענטליכען וועג דאס דאזיגע מיידעל, און ווען עס איז איהם מיט גוטען נישט געלונגען האט ער געלאזט אין גאנג די רויהע קראפט.

דאס מיידעל האט זיך אבער ארויסגעריסען פון זיינע ארעמס, און איז ארויסגעלאפען פון צימער, וואו עס האט זיך אפגעשפילט די ווילדע סצענע.

דאס מיידעל האט ליב געהאט א יונגען ארבייטער, א שעהנעם וואוקסיגען יונג.

זי האט איהם דערצעהלט, וואס מיט איהר איז פארגעקומען, און אזוי-ווי קיין אנדער אויסגאנג איז נישט געווען, זענען זיי אין דעם זעלבען אווענד אוועק פון שלאס, מיטנעהמענדיג זייערע מלבושים, און מעלדענדיג דעם פערוואלטער, אז זיי פערלאזען זייערע פאסטענס.

זיי זענען געווען אויף אזוי פיל טאקטיש, אז זיי האבען נישט דערצעהלט דער אלטער גרעפין די אמת'ע סיבה פון זייער אוועקגעהן; זיי האט זיך, מחמת נאאיווקייט, אויסגעדוכט, אז די מוטער וועט האבען עגמת-נפש פון איהר זוהנ'ס הנהגה.

דער גראף באטיאני איז דאן אלט געווען פיער און צוואנציג יאהר.

דעם זעלבען אוועגד האט ער גע'שכור'ט מיט זיינע פינף חברים, וועלכע האבען, פונקט ווי ער געדענקט, אז די גאנצע וועלט איז נאר בעשאפען געווארען פאר זייערטוועגען.

דערוויסענדיג זיך, אז דאס דינסט-מיידעל איז אוועק מיט איהר געליבטען, איז סאנדאר באטיאני ארייגעפאלען אין א מורא'דיגען גרימצארן, און פארגעשלאגען זיינע קאלעגען, אז זיי זאלען איהם העלפען זיך נוקם זיין פאר דעם דינסט-מיידעל'ס „חוצפה".

זיי האבען תיכף אנגעזאטעלט זייערע פערד, און אוועקגעריטען מיט'ן וועג, מיט וועלכען דער יונגער ארבייטער איז אוועק מיט זיין כלה.

באטיאני מיט זיין חבר'ה האט שנעל דעריאגט די אונגליקליכע, וואס האבען נישט גערעכענט, אז מען וועט זיי נאכיאגען.

נאהענט פון דעם וועג איז געווען א זומפ, וואו מען האט נישט געקאנט אריינטרעטען מיט א פוס, ווייל די קלעפיגע בלאטע פלעגט תיכף אריינזויגען אין זיך יעדערען, וואס האט זיך עס נאר דערוואגט צו טאן.

לויט באטיאני'ס קאמאנדע האבען זיינע חברים אויסגעשפאנט די פערד און צובראכען אויף שטיקלעך די פורה, אין וועלכער עס איז געפאהרען דאס פערליבטע פארל.

דערנאך האבען זיי געצוואונגען חתן-כלה אריינצוגעהן אין זומפ אריין.

זיי האבען אנגעצילט אויף זיי זייערע פיסטאלעטען, און דער יונגער ארבייטער, נישט זעהענדיג קיין רעטונג, האט גענומען אונטער'ן האנד זיין געליבטע און איז צוזאמען מיט איהר אריין אין דער בלאטע.

זיי האבען קוים געמאכט צעהן שריט און אנגעהויבען איינצוזינקען.

דער יונגער ארבייטער האט געמאכט אונגעהויערע אנשטרענגונגען, כדי ארויסצוקריכען פון דער זומפ, ער האט זיך געמאטערט איבער די כוחות נישט אריינגעזויגען צו ווערען, נאר ס'האט איהם גארנישט געהאלפען. ער איז שוין געווען איבער'ן האלז אין דער קלעפעדיגער בלאטע, און פערצווייפעלט האט ער געשריגען, און געבעטען זיך רחמים, מ'זאל כאטש ראטעווען זיין כלה אליין פון טויט.

באטיאני און זיינע חברים האבען געדארפט בלויז אויסציהען א האנד, כדי צו ראטעווען די אונגליקליכע קרבנות; זיי האבען אבער געלאכט אין די פויסטען און געהאט הנאה פון דעם זעלטענעם בילד פון צוויי אומקומענדע יונגע לעבענס.

די קרעפטען פון חתן-כלה זענען שנעל אויסגעגאנגען; עס זענען אדורך עטליכע מינוט — און ביידע זענען זיי איינגעשלונגען געווארען פון דעם אונברחמנות'דיגען זומפ.

די מערדער האבען זיך דאן צוריק אוועקגעזעצט אויף זייערע פערד, און ביי א זעהר געהויבענער שטימונג, האבען זיי זיך צוריקגעקעהרט אין שלאס אריין, וואו זיי האבען אפגעשכור'ט א גאנצע נאכט.

אויפ'ן צווייטען טאג, ווען זיי האבען זיך אויסגעניכטערט האבען זיי לחלוטין נישט געדענקט אין דער גאנצער מעשה — אין דער מורא'דיגער רציחה, וואס זיי זענען בעגאנגען.

דערמאהנענדיג זיך אזוי אין די מערדערייען וואס ער האט אויף זיין לעבען אפגעטאן, דערמאהנענדיג זיך אין א סך פרטים, האט זיך באטיאני'ן אויסגעדוכט, אז דאס איז ער זיך איצט אליין מתודה פאר זיך...

דער דערצארענטער המון האט דערווייל אונאויפהערליך געפילדערט און געליארעמט.

(פארזעצונג קומט)

א גרויסער אויסוואהל — פון — **שירם** און **שטעקענס** מיט 25 פראצ. ביליגער, ווי איבעראל!

צו בעקומען אין ווערקשטאט פון **ס. פייגענבוים,** 19 נאַרוטאָוויטש 19.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען, ווי אויך איבערציהען. 324

געדענקט די אדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזיעלנאַ) 19.

וויכטיג פאר מילנער און סוחרים!!!

איך פערקויף און קויף פערשיעדענע

זעק

צו מעסיגע פרייזען! 165 צו מעסיגע פרייזען!

ישראל האָרוויטש, לאָדז, פּולנאָצנאַ 19.

---

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פעלצעו, אַנציגער, ניי-מאַשינען א.ז.וו., בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע

ח. ראָזנים, בענעדיקטא 28

נאָר איך צאָהל די העכסטע פרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשיעדענע געברויכטע מעבעל און נייע צושטאַנד. פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 | נאָר | 28 | נאָר | 28

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָ'בענד

ד״ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4–3
ד״ר קערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	10.30–9 5.30–4
ד״ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12–10 6–5
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	$3\frac{1}{2}-1\frac{1}{2}$
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2–12
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2–12.30
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	3–1
ד״ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	4–3

ספּעציאַל-קאַבינעט, שפּריץ-שטראַלונגען ווי שטעטלען א. ז. וו. באַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינזשעקציעס, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, פּעראַציקס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פלעגמא און בלוט. 2120

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9 2 נ.מ.
ד״ר לאַזשינסקא מאַראַפּאַלסקא	צאָהן-אַרצט	7.30–3

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּאָמבען א. ז. וו. די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג. וויזיט 3 זלאָטעס.

וכי תמכור ממכר לעמיתה או קנה מיד עמיתה אל תונו איש את אחיו!

און טאַקע יאָ! זאָלסט קומען צו לויפען אין פירמע **פּעטריקאָווער 18**, וואו ס'ווערט ערלעדיגט אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס. רעקורסען- ווענען קאָנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס אין אַלע מאַ-ליצייבעצירקען, שותפות-אַקטען, טעסטאַ-מענטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דעראַגאַציעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503

שנעל, רעעל און ביליג!

8-ie kl. GIMNAZJUM MĘSKIE

T-wa Szerzenia Oświaty wśród Żydów w Łodzi

Pomorska 48, telefon 6-64.

Zapis kandydatów codziennie od godz. 9-ej rano do 2-iej popoł. Egzaminy wstępne 1.IX r.b. o godz. 4-ej p.p. Początek zajęć 1.IX r.b. o godz. 8 rano. Czesne zniżone; w klasach wtępnych, I i II – 75 zł. kwartalnie. 164

טשאַרנעצקאַ גורא

דער בעקאַנטער 162

פּענסיאָנאַט „ווינטערטער"

בלייבט טעטיג ביז איבער די ימים טובים.

און נעהמט אָן נייע געסט צו רעדוצירטע פרייזען

מיט 25 פּראָצ. ביליגער.

קאָנצעסיאָנירט דורך דער עלעקטראָניע.

ווער סוויל האָבען אליכטיג לעבען!

זאָל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

ב. ראַטביין

קאָנסטאַנטינער 3

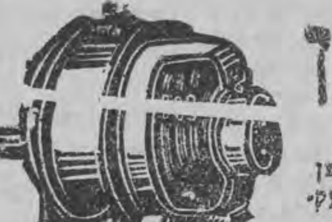

יועלכע פיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען ליכט און קראַפט. גרויסער אויסוואַהל פון עלעקטרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

ראַטעוועט דאָס געזונד!

די גרעסטע וועלטליכע מעדיצינישע פערזענליכקייטען האָבען בעשטעטיגט, אַז 75 פּראָצ. קראַנקהייטען שאַפען זיך פון עצירות. אַ קראַנקער מאָגען איז די הויפּט-סיבה פון די פערשידענסטע קראַנקהייטען, פעראורזאַכט אָפט בלוט און שאַפט אַ שלעכטע שטאָף-ווערקסלונג.

די בעוואוסטע פון 48 יאָהר אויף דער גאַנצער וועלט

ZIOŁA z GÓR HARCU D-ra Lauera

ווי עס האָבען בעשטעטיגט די פּראָפעסאָרען פון בערלינער אוניווערזיטעט ד״ר פ. לעידען, ד״ר מאַרטין, ד״ר האָלפּלעטער און אַ סך אַנדערע בעריהמטע דאָקטוירים, זענען אַן אידעאַל-מיטעל אויף געזונד צו מאַכען דעם מאָגען, פערגליכטען דאָס עצירות (פערהאַרטונג), זענען דאָס אונפּאַרטעטענדסטע אַפּ-רייניגונגס-מיטעל, פערלייכטערן די פונקציע ביי די פער ייאונגס-אָרגאַנען, פערשטאַרקען דעם אָרגאַניזם און ערוועקען אַן אַפּעטיט.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera פערגליכטען דאָס ליידען אויף דער לעבער, נירען, גאַל-שטיינער, העמאָרוידען, רעומאַטיזם און פּאָדאַגרע, קאָפּוועהטאָג, אויסשלאָגונג און לישאַיעס.

Zioła z Gór Harcu D-ra Lauera זענען בעשטענדיג געהערען אויף דן דאָקטוירים-אויסשטעלונג מיט אויסצייכנונגען און גאָלדענע מעדאַלען און באַדען, בערלין, וויען, פּאַריז, לאָנדאָן און אַ סך אַנדערע שטעדט. טויזענדער דאַנקזאַגונגען האָט בעקומען ד״ר לאַוער פון אויסגעהיילטע פּערזאָנען.

פּרייז פון אַ האַלבע שאַכטעל 50 ג. דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50

פערקויף אין אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדען

בעמערקונג: היט אייך פאַר אָהנגעווערטיגע נאָכמאַכונגען

רעפּרעזענטאַנט אויף פּוילען: **Józef Grossman, Warszawa, Chmielna 49**

אַ נייער

(שטענדער-געוועלבען)

ווערט פון זאַפאָרט געזוכט הילינסקי 147

אין שויך-געשעפט. 170

שיטרען

פון פּרימאַ האָאַר, פערש. קאַמיענגאַ 5, 2-טן הויף ביי בצלאל פּאַרזשוצקי.

שפּאָרט געלד!

אַלטע בגדים, קראַוואַטען ווערען איבערגעמאַכט אויף שלייפעלעך און קראַוואַטען ביי הערשקאָוויטש

חאַבאַרסקאַ 31.

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.

צאָהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19

(דזיעלנאַ)

אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 39

ביי מיר איז שטענדיג פאַראַנען נייע מעבעל

צו גינסטיגע צושטאַנד צו פערקויפען 1374

האָט רחמנות!

די 3 יודען, וועלכע זענען געזעסען מיט מיר זונטאָג ביינאַכט אויפ'ן קאַלישער וואָקזאַל און ביי ווע-מען איך האָב איבערגעלאָזט 2 פּעקלעך גאַלאַנטעריע סחורה, ווערען געבעטען רחמנות צו האָבען אויף מיר, ווייל די סחורה איז פון געבאָרגט געלד און דאָס איז אַ לעבענס פראַגע. און דאָס מיר צוריקשיקען קיין לאָוויטש, זדונסקאַ-וואָלאַ 55, ווינמאַן, אָדער צו שלמה בולקאַ, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 21.

Dr. ALTERMAN-GURFEL

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע.

Piramowicza 10.

נעהמט אָ פון 4 6 נאָכמיטאָג

היילפּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער, שפּראַכשטערונגען

Dr. med. A. SZMIRGELD

נערווען-אַרצט. 144

CEGIELNIANA 5.

אייגשרייבען קאָן מען זיך יעדען טאָג פון 6 ביז 7 אָוונט.

Dr. med. M. MAŚLANKA

נערווען- און גייסטיגע קראַנקהייטען.

פּעטריקאָווער 120, טעלעפאָן 72 47

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג. 146

Dr. med. Zygmund DATYNER

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און אורין-קראַנקהייטען

Piramowicza 11 dawniej Olgińska

Tel. 48-95.

נעמט אָן פון 1–2 און פון 4–7 נאָכמ 1335

Dr. med. M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 8–10, 12–2 און 7–8 אָוו. 589

Dr. med. Braun

23 פּאָלודניאָווע 23

— — טעלעפאָן 26 40. — —

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ ליכט (האָר אויספאַל).

נעהמט אָן פון 9–12 און פון 5–8 אָוונד.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.

פרייזען ביליגע! אַראַנזשירונג אָהן געצאָהלט

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 33-16.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7\frac{1}{2}-6\frac{1}{2}$
ד״ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11–10 2–1
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד״ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2–12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	$6\text{-}5\ 1\text{-}11\frac{1}{2}$
ד״ר קאַנטאַר	כירורגישע-קראַנקהייטן	2-1.ז 4-3
ד״ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	$7\text{-}5\frac{1}{2}\ 1\text{-}11$
ד״ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פּרוסאַק	צאָהן-אַרצט	10–2
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	7–4

צאָהן-מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאַראָנען, מאָסטען, א. אז. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוואַכער. אָנמעלדונגען געגען שאַלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

אַנאָנסען-פּרייזען: ... 4.00 ... [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Majer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzostowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i drukiem „Majer Folksblat", Piotrkowska 25.